

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Trondheim, 21.05.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/5680

Saksbehandler:
Veronica Sahlén

Informasjon om genetisk viktige ulver og beredskap samt oppdrag om samarbeid på tvers av kommuner og fylker

Om genetisk viktige ulver

Vi viser til brev fra Klima- og miljødepartementet 24. april 2018 om skadefelling og ekstraordinære uttak av ulv samt den genetiske situasjonen for ulvebestanden, samt vårt brev om kvote for betinget skadefelling av ulv gitt til samtlige fylkesmenn 30. april 2018. I vår kvote for betinget skadefelling skriver vi:

"Det kan ikke forutsettes at ethvert genetisk verdifullt individ i populasjonen kan identifiseres til enhver tid, for eksempel ved akutte skader på sau og tamrein på sommeren, eller i områder uten snødekke. Det skal likevel, så langt det er mulig, gjennomføres forsøk på innsamling av prøve for identifisering av genetisk status før det fattes vedtak om felling."

Å følge opp og sikre biologiske prøver fra ulv i barmarksesongen er svært utfordrende. Ofte skjer første observasjon av en ulv i beitesesongen i forbindelse med en skadesituasjon hvor ulv er påvist skadevolder. Dermed vil det i beiteprioriterte områder være en fortløpende avveining mellom hensynet til å avdekke genetisk status og skadepotensialet dersom fellingsforsøk utsettes. Selv om det er utfordrende, så må det likevel gjennomføres et rimelig forsøk og innsats for å avdekke genetisk status før fellingsforsøk iverksettes. Innsats for å avdekke genetisk status må fortsette hele den tid fellingsforsøk pågår i de tilfeller genetisk status ikke har blitt avdekket i forkant av iverksetting.

Når fylkesmannen har fattet vedtak om skadefelling på ulv så må det fremgå tydelig av vedtaket hvilken innsats som har blitt gjort for å avdekke genetisk status, samt andre relevante vurderinger knyttet til dette. Det skal også presiseres at tillatelsen til enhver tid kan trekkes tilbake dersom DNA-analyser viser at det er et genetisk viktig individ av ulv.

Direktoratet har mottatt informasjon fra Viltskadecenter i Sverige om kjente genetisk viktige individer påvist i Sverige i overvåkingsperioden 1. oktober til og med 31. mars. Det er påvist 12 genetisk viktige individer i denne perioden:

- **F1 født 2017:** 7 valper født i henholdsvis Tiveden (6 valper, Örebro län) og Svartedalen (1 valp, Västra Götalands län). Samtlige ble sist påvist innenfor eller nært sitt fødelserivir.

- **F1 født 2016:** 4 unglulver født i henholdsvis Tunturi (3 unglulver, Dalarna län) og Prästskogen (1 unglulv, Östergötlands län). To av disse unglulvene er på vandring (en sist påvist i Uppsala län, den andre sist påvist i Östergötlands län), en har ukjent tilstedeværelse og en er sannsynligvis stasjonær i eget revir i Dalarna län.
- **FO - immigrant:** Finsk-russisk immigrant påvist i Norrbotten i november. Nåværende tilstedeværelse er ukjent og individet er potensielt på vandring.

Statens naturoppsyn vil ha beredskap på å følge opp meldinger om streifdyr av ulv utenfor ulvesonen i felt, for å gjennomføre forsøk på innsamling av prøve til DNA-analyser. Det vil også kunne vurderes å følge opp enkeltindivider innenfor ulvesonen i forbindelse med eventuell skadesituasjon hvor skadefelling vurderes på ulveindivid som ikke mistenkes tilhøre etablert revir. Statens naturoppsyn har tilgang til spesialtrente hunder for sporing av ulv, både internt i SNO og kjente ekipasjer i privat regi, som kan benyttes til en økt innsats for å sikre prøver i forbindelse med skadedokumentasjon. Disse ekipasjene kan også benyttes ved oppfølging av andre observasjoner av ulv, men da må observasjonen meldes til Statens naturoppsyn omgående for å gi best mulig forutsetning for sporing.

Rovdata har i perioden fram til og med sluttet av juni beredskap for hasteanalyser av ulveprøver. For hasteanalyser er det er krav til at prøven leveres av SNO, fylkesmannen eller Miljødirektoratet, samt at Rovdata kontaktes i forkant av oversendelse av prøve, for å avklare navn på person som vil ta imot prøven samt analyseprioritet. Dette for å ha kontroll på prøver som er på veg til Rovdata og for en vurdering om eventuelt påkrevd helg- eller annet overtidsarbeid. I juli og august vil hasteanalyser kun gjennomføres etter bestilling fra Miljødirektoratet. Dersom fylkesmannen vurderer at det er nødvendig med hasteanalyse på prøve fra ulv i denne perioden så må Miljødirektoratet kontaktes. Miljødirektoratets vakttelefon for rovvilt (tlf 977 87 000) er bemannet hele sommeren. I sluttet av august og i september kan fylkesmennene igjen bestille hasteanalyser ved behov. Prøver fra ulv hvor hasteanalyse ikke er vurdert som nødvendig kan også bli sendt inn fortløpende gjennom hele sommeren og vil bli analysert senest i sluttet av september for å få en oversikt før oppstart av lisensfelling 1. oktober.

Etter avtale med Rovdata vil kostnad for DNA-analyser på prøver fra ulv utenom overvåkingsperioden i 2018 faktureres Miljødirektoratet.

Miljødirektoratet skal orienteres, fortløpende og uten forsinkelse, om (nye) observasjoner av streifdyr av ulv, og om eventuelle prøveoversendelser samt analyseresultat. Dette kan gjøres ved å kontakte direktoratets vakttelefon for rovvilt.

Vi opplyser for øvrig at vi er i dialog med Rovdata for å få redegjort for mulighet for å teste innsamling av salivprøve for DNA-analyser fra ulv fra bittsår i kadaver. Dette vil i så fall bli et oppdrag gitt til SNO i forbindelse med kadaverdokumentasjon.

Statens samlede beredskap i rovviltforvaltningen

Miljødirektoratet har utarbeidet en nettside som beskriver statens samlede beredskap i rovviltforvaltningen, se <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tema/Arter-og-naturtyper/Rovvilt/Statens-samlede-beredskap-i-rovviltsaker/>

Vi ber alle fylkesmenn lenke opp til denne siden via egne rovviltsider som vi har henvist til på nettsiden.

Samarbeid på tvers av kommuner og fylker

I vurderinger rundt effektivitet og skadefelling, stilles det spørsmål ved om administrative grenser er en utfordring.

Miljødirektoratet ber alle fylkesmenn om å vurdere samhandlingen og på hvilken måte informasjon utveksles og tilflyter ved skadefellingsforsøk mellom kommuner, kommunale skadefellingslag, både innenfor fylket (mellom kommuner) og når skadefellingsforsøk utvides utover fylkesgrensene. Miljødirektoratet ber om en kortfattet beskrivelse av fylkesmannens erfaringer med dette gjennom beitesesongen, med en rapporteringsfrist 15. september 2018.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Veronica Sahlén
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030

OSLO

Nåfjell beitelag v/Frank Arntsen

Trondheim, 25.05.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/1983

Saksbehandler:
Anders Braa

Avslag på søknader om skadefelling av jerv i Nordland - våren 2018

Miljødirektoratet avslår søknader om skadefelling av jerv i deler av region 7, jf. lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13 jf. §§ 1 og 3.

Vi viser til følgende brev:

- Fra Voengel Njaarke Reinbeitedistrikt 6. februar med anmodning om uttak av jerv i Voengel Njaarke reinbeitedistrikt.
- Fra Saltfjellet reinbeitedistrikt 16. februar med anmodning om uttak av jerv i Saltfjellet reinbeitedistrikt.
- Felles brev fra Håfjell beitelag og Ballangen Sau og geit 24. februar med anmodning om uttak av jerv på Ballangshalvøya.
- Fra Nordland Bondelag 23. februar med innspill til at det settes tiltak for å sikre uttak av de gjenstående 15 jerver av kvoten for lisensjakt i region 7.
- Fra Nordland Reindriftssamers Fylkeslag 16. mars med innspill om at tiltak iverksettes for å sikre uttak av de gjenstående jervene av kvote på uttak av 16 jerv i lisensjaktperioden september 2017-februar 2018.
- Fra Voengel Njaarke Reinbeitedistrikt 4. april med anmodning om hiuttak av jerv i Voengel Njaarke reinbeitedistrikt.
- Fra Hemnes kommune 6. april med anmodning om ekstraordinært uttak av jerv i Tovenområdet.
- Fra Beiarn kommune 11. april med ønske om hiuttak øverst i Arstaddalen/Glomfjellet i Beiarn kommune, i et område som i Forvaltningsplan er kartfestet som kalvingsland.
- Fra Byrkije Reinbeitedistrikt 16. april med krav om hiuttak av jerv i Byrkije reinbeitedistrikt.
- Fra Nordland Sau og Geit med krav om felling av jerv, datert 5. mai.
- Fra Rana kommune 4. mai med søknad om hiuttak i Rana kommune.

Felles for alle brev er at de viser til skadepotensiale på utmarksbeiting for bufe og tamrein. Flere søknader viser også til kvoten på uttak av 16 jerv i lisensjaktperioden september 2017-februar 2018 ikke er oppfylt, og at det er behov for iverksetting av tiltak fra Miljødirektoratet.

Bestandssituasjon for jerv og overvåking

Vi legger til grunn nasjonal status for bestandssituasjonen av jerv i vedlegg "Grunnlag for skadefelling av jerv i Norge 2018".

I rovviltregion 7 er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av jerv. Året 2017 ble det påvist 9 ynglinger av jerv i regionen, og i de to foregående årene ble det påvist henholdsvis 13 og 10 ynglinger (NINA rapport 1391).

Av de 9 ynglingene i 2017 ble det gjennomført 2 uttak av ynglinger i region 7, slik at netto antall i 2017 var 7 kjente ynglinger. Etter ekstraordinære uttak har gjennomsnittlig antall jerveynglinger siste tre år vært 8,3 i regionen.

Overvåkingssesongen pågår 1. februar til og med 31. juli, og så langt i sesongen er det registrert 10 dokumenterte eller antatt sikre jerveynglinger i 2018. Miljødirektoratet besluttet av eget tiltak å gjennomføre forsøk på uttak av kjent yngling av jerv i Rana kommune 8. mai i år, uten at det ble felt jerv. Samlet status for ynglinger i 2018 vil ikke foreligge før i oktober.

Rovviltnemnden i region 7 vedtok 25. mai 2017 en kvote for lisensfelling på jerv på 16 jerv (maks 8 hunndyr). I lisensfellingens 2017/2018, som begynte 10. september 2017, ble det felt 40 jerv på lisensfelling i Norge av en total kvote på 113 jerver. I region 7 er det felt 1 jerv på lisensfelling (Hattfjelldal kommune).

I fellingsåret 2017/2018 (1.april til 31. mars) er det etter vedtak om skadefelling fra Miljødirektoratet felt 6 jerver i region 7 (Beiarn, Bodø og Saltdal kommune). I tillegg er en jerv drept av et annet dyr i denne perioden (Saltdal kommune).

Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Fylkesmannen i Nordland utbetalte erstatning for 126 sau og 699 lam som tap til jerv i 2017, og det representerte 39 % av sau og lam som ble erstatta som tap til rovvilt i fylket. I reindriftsåret 2016/2017 ble det utbetalt erstatning for 3021 tamrein som tap til rovvilt i Nordland, og 1222 (40 %) av dette ble erstatta som tapt til jerv. Fra 1. januar 2017 og fram til nå er 12 sau og lam påvist (dokumentert og antatt sikker) tapt til jerv i Nordland. I samme periode er det påvist tap av 113 tamrein til jerv.

Miljødirektoratet sine vurderinger

Søknaden behandles i medhold av rovviltforskriften § 13 første ledd.

Miljødirektoratet har vurdert innspill, anmodninger og søknader om uttak sett i sammenheng med fortløpende informasjon og kunnskap om bestand av jerv som er samlet gjennom overvåkingsperioden for jerv. Våre vurderinger er basert på kunnskap om skadehistorikk og skadepotensiale, og på hensyn til de nasjonale bestandsmåla for jerv. Videre har vi vurdert

anbefalinger fra rovviltnemnda, jf brev av 9. februar 2018, og innholdet i forvaltningsplanen for regionen. Vær, føre og sporforhold er avgjørende for om fellingsforsøk kan settes i verk.

Miljødirektoratet har videre vurdert prinsippene om offentlig beslutningstaking i naturmangfoldloven § 7. Vi viser til "Grunnlag for skadefelling av jerv i Norge i 2018", samt oppdatert status for region 7 i dette brevet, og mener at kunnskapsgrunnlaget for forvaltningsvedtak er godt (jf. nml § 8), og at føre-var-prinsippet i nml § 9 dermed ikke kommer til anvendelse. Nml § 10, økosystemtilnærming og samlet belastning, er vurdert i forbindelse med avveiningen mellom hensyn til bestandsmål og skadepotensiale. §§ 11 og 12 er ikke relevante i forhold til dette vedtaket.

Etter en samlet avveining av hensyn til bestandsmål for jerv og skadehistorikk samt skadepotensiale for de ulike områdene og regionen som helhet, vurderer Miljødirektoratet at det ikke er grunnlag for å iverksette ytterligere fellingsforsøk på jerv i Nordland.

Miljødirektoratet avslår med dette søknader om skadefelling av jerv i region 7.

Klage

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. § 32.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Rovviltnemnda region 7 v/Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	Bodø
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO

Vedlegg

1 Grunnlag for skadefelling av jerv i Norge 2018

Grunnlag for skadefelling av jerv i Norge våren 2018

1. Bakgrunn

Etter naturmangfoldloven er jerven fredet. Det er likevel mulig å felle jerv med hjemmel i naturmangfoldloven sine unntaksregler, jf. § 18 første ledd b), blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Det er likevel et generelt vilkår for fellingstillatelse at dette ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

I Stortinget sitt rovviltforlik fra 2011 (Representantforslag 163 S, 2010-2011) er det grunnleggende prinsippet en todelt målsetting for rovviltforvaltningen der en vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og ivareta hensynet til levedyktige beitenæringer. Stortinget har ut fra dette fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige ynglinger av jerv, med delmål fordelt på 5 av de 8 rovviltregionene. De regionale rovviltnemndene har gjennom sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte jerveområder og prioriterte beiteområder.

Det går fram av Stortinget sitt rovviltforlik at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden, og at ekstraordinære uttak av ynglelokaliteter over tid bør reduseres til et minimum. Med ekstraordinært uttak menes det vedtak om skadefelling fattet av Miljødirektoratet med hjemmel i rovviltforskriften, der fellingsoppdraget blir gjennomført i tråd med fastsatt instruks for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt. Miljødirektoratet har sett seg nødt til å nytte ekstraordinære uttak som et supplement til lisensfelling for å redusere skadepotensialet overfor beitenæringene. De siste tre årene (2015/2016/2017) er det registrert henholdsvis 65, 50 og 40 ynglinger av jerv i Norge. I disse årene er det blitt tatt ut henholdsvis 17, 7 og 10 ynglinger i ekstraordinære uttak, i tillegg til uttak av enkeltdyr, for å redusere netto tall på jerveynglinger i forkant av beitesesongen.

Direktoratet konstaterer at lisensfelling som virkemiddel for å redusere skader av jerv ikke har gitt de ønskede resultater i enkelte område. På bakgrunn av dette har direktoratet vurdert det som nødvendig å gjennomføre ekstraordinære uttak av jerv i løpet av vinteren/våren 2018. Disse blir primært gjennomført i prioriterte beiteområder med kroniske skader på sau og/eller tamrein.

Når direktoratet har vurdert behovet for ekstraordinære uttak er det hovedsakelig blitt sett på skadehistorikken/skadepotensialet i de ulike områdene (punkt 5), og føringene som er lagt i regionale forvaltningsplaner i forhold til den differensierte forvaltningen av jerv (punkt 6). Videre er det gjort vurderinger knyttet til bestandstall og felling av jerv siste årene (punkt 4). Disse prioriteringene kan endres etter hvert på bakgrunn av resultater fra det pågående overvåkingsarbeidet.

2. Lovgrunnlag

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) utgjør den juridiske rammen for direktoratets vedtak om skadefelling.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) sier:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål å ta vare på artene og deres genetiske mangfold på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 blir fraveket, men tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 blir nådd på annen måte eller i annet tempo enn om en bare tar hensyn til naturmangfoldet, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom de regionale forvaltningsplanene for rovvilt.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal en legge til grunn prinsippene i §§ 8 til 12 som retningslinjer ved utøvelse av offentlig styresmakt. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere. Naturmangfoldloven § 11 blir ikke vurdert som relevant, da det ikke er aktuelt å sette fordyrende vilkår i disse sakene.

Vi viser til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det framgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til

næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4 (se Tabell 4 i NINA Rapport 1391, og gjengitt som Tabell 1 i dette dokumentet).

3. Politiske føringer

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011) og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 der det ble inngått et nytt og samstemt rovviltforlik. I rovviltforliket i 2011 står det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølgingen av denne.

I Representantforslag 163 S (2010-2011) heter det:

2.2.4 I de tilfeller der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote er gitt. Uttak i det som av rovviltnemndene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte regionene blir prioritert.

2.2.5 Direktoratet for naturforvaltning har myndighet til å fatte vedtak om hvordan og hvor ekstraordinære uttak skal igangsettes for så langt som mulig å få tatt ut resterende lisensfellingskvote. Dette skal skje etter drøfting med rovviltnemndene. Rovviltnemndene skal også selv kunne ta initiativ til en slik drøfting.

2.2.10 Når det gjelder jerv, konstateres det at lisensfelling per i dag ikke fungerer tilfredsstillende. Det skal fortsatt være målsetting om at lisensfelling skal bli hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av jerv, slik at ekstraordinære uttak av yngre lokaliteter over tid kan reduseres til et minimum.

2.2.11 Uttak av jerv gjennomført av miljøforvaltningen skal så langt det er mulig gjennomføres under lisensfellingsperioden, men likevel slik at uttak gjennomføres på en kostnadseffektiv måte.

4. Bestandssituasjon og overvåking av jerv

Offentlige vedtak som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, hva som påvirker bestanden og effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet viser til omtalen av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har utarbeidet felles retningslinjer og metodikk for overvåkingen av jerv som har vært gjeldende i både Norge og Sverige siden registrerings sesongen 2014. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Som en del i arbeidet med ett felles overvåkingsprogram for rovvilt i Skandinavia, leveres bestandsstatusrapport både for Norge, og samlet for Norge og Sverige. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv i Norge er 1. oktober hvert år.

Fellesrapport "Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia 3-2017" (Eklund m.fl. 2017) gir siste oversikt over verifiserte jerveynglinger i Skandinavia, og fordelt mellom Norge og Sverige, samt ett bestandsestimat basert på yngleregistreringen i de begge land. Det ble påvist 137 ynglinger av jerv i 2017, hvorav henholdsvis 97 i Sverige og 40 i Norge. Den skandinaviske jervebestanden i 2017 beregnes til 846 jerv som er ett år eller eldre, hvorav anslagsvis 324 jerver i Norge. Den skandinaviske bestanden i sin helhet er på samme nivå som i fjor, men med en nedgang med 7 % i Norge og en økning med 5 % i Sverige sammenlignet med 2016.

NINA rapport 1391 gir siste oversikt over verifiserte jerveynglinger i hver region, og for hele landet. I årene 2015-2017 ble det registrert henholdsvis 65, 50 og 40 jerveynglinger på landsbasis. Direktoratet konstaterer at tallet på ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv, når en ser på brutto tall ynglinger. Av de 40 registrerte ynglingene i 2017 ble det gjennomført hiuttak i 10 tilfeller, slik at netto tall før

beitesesongen 2017 var 30 ynglinger. I tillegg ble det utført 34 ekstraordinære uttak eller skadefelling av enkeltindivid av jerv.

Det skal foreligge omfattende kunnskap om den samlede belastning jervebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Rovdata vurderer den genetiske situasjonen for jerv i Sør-Norge som utfordrende, grunnet liten utveksling av individer fra nordøst til områdene vest for Østerdalen. Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen har god oversikt over samlet belastning.

Tabell 1 (Hentet fra NINA Rapport 1391). Antall registrerte ynglinger i perioden 2015–2017 og et bestandsestimert på antall jerv ett år og eldre i Norge. Region 1 – omfatter Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder, Region 2 – omfatter Aust-Agder, Telemark, Buskerud og Vestfold, Region 3 – omfatter Oppland, Region 4 – omfatter Østfold, Oslo og Akershus, Region 5 – omfatter Hedmark, Region 6 – omfatter Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, Region 7 – omfatter Nordland, og Region 8 – omfatter Troms og Finnmark.

Forvaltningsregion	Nasjonalt bestandsmål	2015	2016	2017	Gjennomsnitt	Antall jerv
1	-	0	0	1	0,3	2,1
2	-	0	0	0	0	-
3	4	10	7	6	7,7	48,0
4	-	0	0	0	0	-
5	5	13	8	8	9,7	60,6
6	10	12	11	7	10	62,7
7	10	13	10	9	10,7	66,8
8*	10 (3)	17 (8)	14 (6)	9 (4)	13,3 (6,0)	83,5
Sum	39	65	50	40	51,7	323,7

* tallene i parentes angir ynglinger i Finnmark fylke.

I norske lisensfellingsperioden for jerv 10. september 2016 - 15. februar 2017 ble det til sammen felt 69 dyr av en samlet kvote på 115 jerv. Av disse ble 11 felt på skadefelling (Tabell 2). Sammenlignet med tidligere år ble en større del av lisenskvoten fylt sesongen 2016/2017, men det var til dels store forskjeller mellom regionene. Det har hittil ikke blitt åpnet for lisensfelling av jerv i Sverige, men enkelte tilfeller av skadefelling skjer årlig. I tilsvarende periode ble det kun felt en jerv på skadefelling i Sverige.

Tabell 2. Kvoter og felte jerv i Norge i lisensfellingsperioden 2016-2017

Forvaltningsregion	Kvote lisensfelling	Lisensfelling	Skadefelling
Region 1 - Vestlandet	8	0	0
Region 2 - Sør-Norge	2	0	0
Region 3 - Oppland	12	6	1
Region 4 - Oslo, Akershus, Østfold	-	-	-
Region 5 - Hedmark	12	9	1
Region 6 - Midt-Norge	23	15*	1
Region 7 - Nordland	16	13	0
Region 8 - Troms og Finnmark	42	15	8**
Totalt	115	58	11**

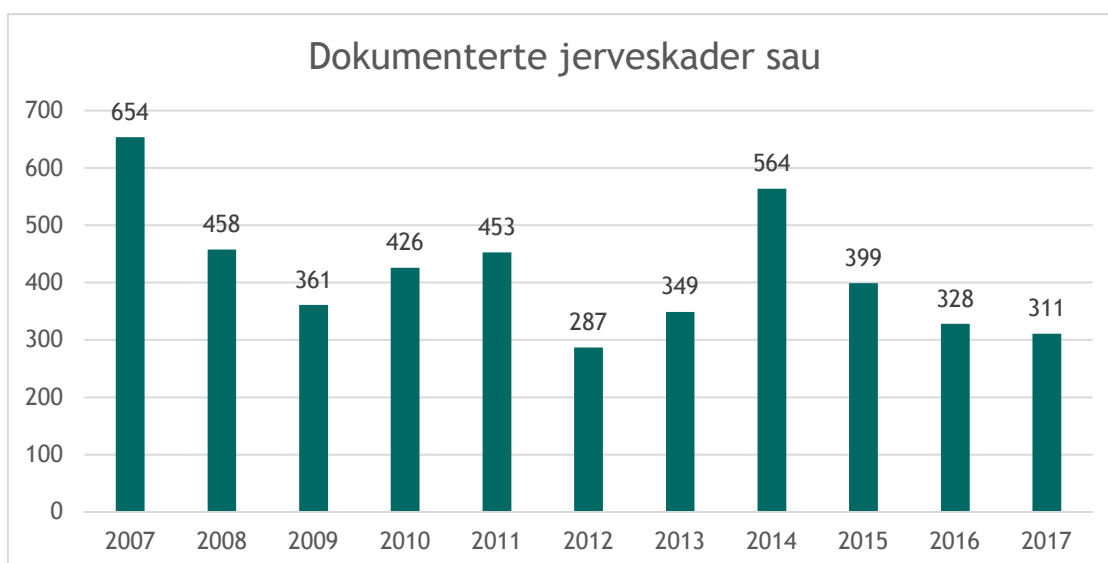
* 1 dyr er trekt frå kvoten som følge av irregulær avgang.

** 1 dyr felt av lokalt skadefellingslag.

5. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

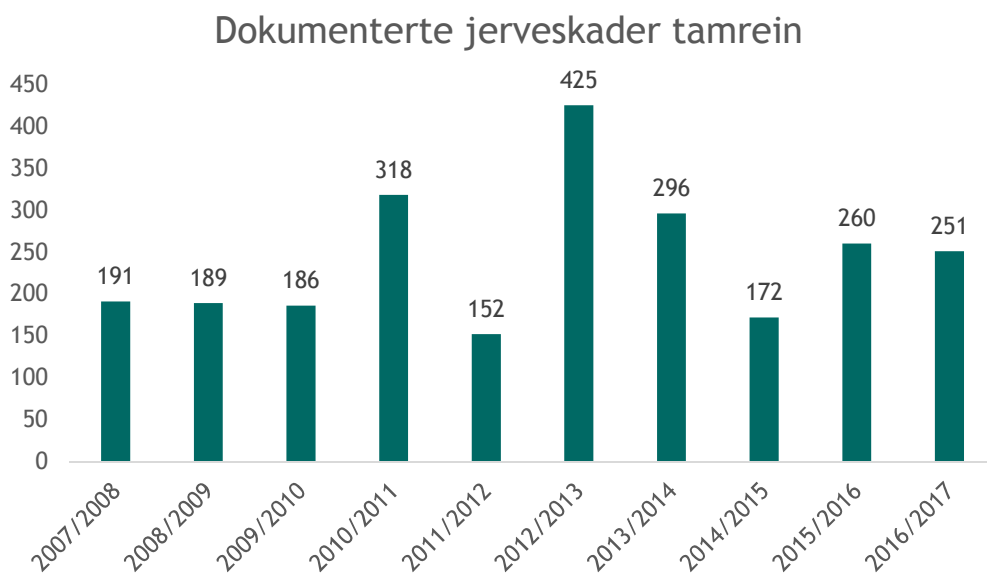
Alle kadaver av sau og tamrein meldt inn til Statens naturoppsyn blir undersøkt og lagret i Rovbase, og utgjør grunnlag for utbetaling av erstatning for tap av husdyr til rovvilt.

Tall for dokumenterte tap av sau til jerv siste 10 år (Fig. 1) viser at skadene i beitesesongen 2017 var relativt lavt landet sett under ett (315 dokumenterte kadaver, nest laveste verdi i tidsserien). 2014 representerte et toppår i dokumenterte skader av jerv på sau, men dette har minsket de siste årene. I snitt har andelen jerveskader av de samlede dokumenterte rovviltskadene på sau og lam ligget rundt 20 %.

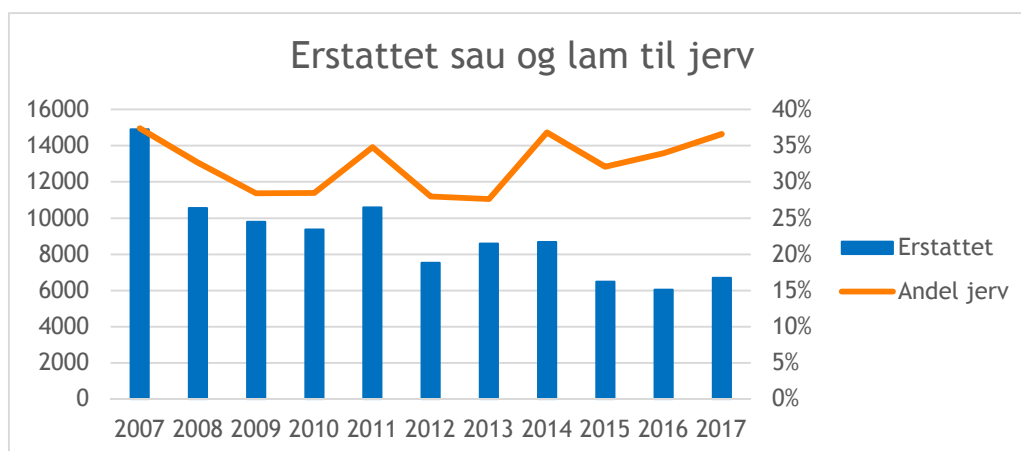
Figur 1. Påviste skader på sau forårsaket av jerv (vurderingskategoriene "dokumentert" og "antatt sikker") i Norge perioden 2008-2017. Tallene inkluderer skadde, ikke avlivet dyr.

Tall for dokumenterte tap av tamrein til jerv viser en økning i reindriftsåret 2015/2016 sammenliknet med året før (Fig. 2). Beitesesongen 2012/2013 representerte et toppår for skader av jerv på tamrein, mens de siste årene har vært på rundt gjennomsnittet for 10-års perioden. I 2016/2017 var 37 % av alle påviste tap av tamrein til rovvilt forårsaket av jerv.

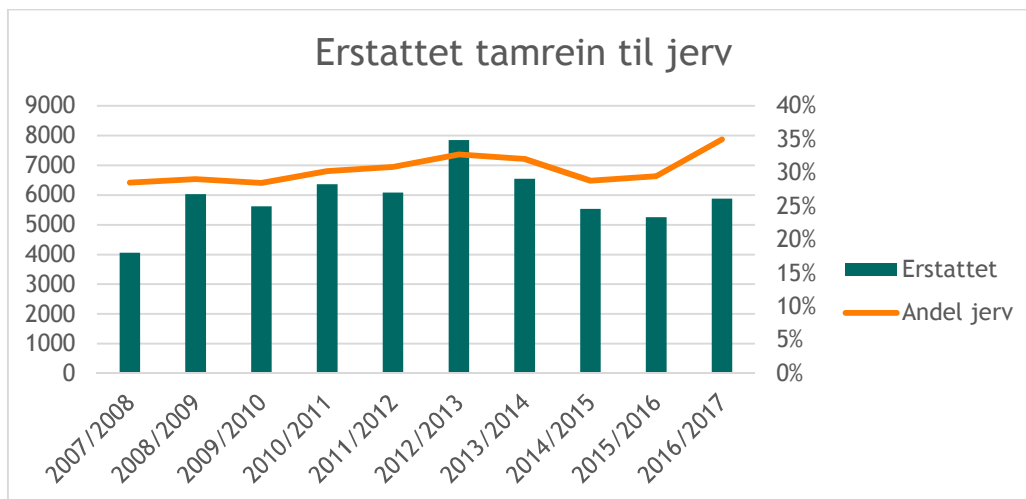
Figur 2. Påviste skader på tamrein forårsaket av jerv (vurderingskategoriene "dokumentert" og "antatt sikker") i Norge reindriftsårene 2007/2008 - 2016/2017. Tallene inkluderer skadde, ikke avlivet dyr.

Utbetalte erstatninger for sau og lam til jerv har gått ned jamt og trutt de siste ti årene (Fig. 3), mens andelen jerveskader av samlede erstatning til rovvilt har vært jevn eller svakt stigende. For beitesesongen 2017 ble det utbetalt erstatning for 679 sau og 6021 lam som tapt til jerv, noe som utgjør 37 % av samlet rovvilterstatning.

Figur 3. Sau og lam erstattet som tapt til jerv (Tall på venstre akse) og andelen jerv av samlet erstatning av sau og lam til rovvilt (i prosent, høyre akse) i Norge årene 2008-2017.

Utbetalte erstatninger for tamrein har vært minkende de siste tre år etter et historisk toppunkt i reindriftsåret 2012/2013 (Fig. 4). Andelen tamrein erstattet som tapt til jerv har vært relativt konstant siste 10 år. For reindriftsåret 2015/2016 ble det erstattet 5883 tamrein som tapt til jerv, noe som utgjør 35% av samlet rovvilterstatning for tamrein.

Figur 4. Tamrein erstattet som tapt til jerv (tall på venstre akse) og andelen jerv av samlet erstatning av tamrein til rovvilt (i prosent, høyre akse) i Norge årene 2007-2017.

6. Regionale forvaltningsplaner

I forvaltningsplanen har rovviltneemndene lagt opp til en geografisk differensiert forvaltning av jerv gjennom etablering av forvaltningssoner for jerv. Det følger av regionale forvaltningsplaner og av Stortinget sitt rovviltforlik at soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområde skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr være et prioritert virkemiddel, og i slike område skal miljøforvaltningen bidra til å effektivisere slike uttak uavhengig av om bestandsmålet er nådd eller ikke.

I prioriterte rovviltområde skal beitenæringer tilpasset gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomst av rovvilt i beiteområdet. Ekstraordinære uttak av jerv er vurdert opp mot disse prinsippene, og Miljødirektorats vedtak skal følge føringer som er lagt i de regionale forvaltningsplanene i forhold til differensiert forvaltning av jerv.

Miljødirektoratet legg her til grunn at de regionale rovviltneemndene med sin geografiske differensiering har ivarettatt de omsyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12. Dette innebærer at en avgrensing av områder der ynglinger av jerv kan finnes er tatt ut fra en samlet vurdering, og er forventet å gi de beste samfunnsmessige resultater. Direktoratet legg tydelig vekt på differensieringen som rovviltneemndene har gjort i sine forvaltningsplaner.

«MottakerNavn»
«Adresse»
«PostNr» «Poststed»

Trondheim, 01.06.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/6058

Saksbehandler:
Veronica Sahlén

Kvote for betinget skadefelling på gaupe og brunbjørn i 2018/2019

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, gir Miljødirektoratet med dette fylkesmennene i rovviltregion 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på til sammen 3 brunbjørner. Tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2018 til og med 15. oktober 2018. For gaupe gir direktoratet en kvote for betinget skadefelling til fylkesmennene i rovviltregion 4, 5, 7 og 8 i henhold til tabell 1. Tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2018 til og med 15. februar 2019.

Der regionen omfatter flere fylker forutsettes det nødvendig koordinering mellom fylkesmennene. Dette er særlig viktig i de tilfeller hvor det kun gjenstår en fellingstillatelse i området. Vedtak og felte individer skal uten opphold registreres i henholdsvis Miljøvedtaksregisteret og Rovbase. Betingede fellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig.

Tabell 1. Kvote for betinget skadefelling av gaupe i perioden 1. juni 2018 til og med 15. februar 2019, gitt av Miljødirektoratet.

Forvaltningsregion	Nasjonalt mål (ynglinger)	Snitt 2016-2018 (ynglinger)	Kvote skadefelling
Region 4 - Østfold, Akershus og Oslo	6	1	1
Region 5 - Hedmark	10	8	1
Region 7 - Nordland	10	7	2
Region 8 - Troms og Finnmark (inkl. samarbeidsområdet i region 7)	10	6	3

Direktoratet har fått tilrådning fra Rovviltneemndene i region 4, 5 og 8 (som også inkluderer samarbeidsområdet i region 7), der nemndene ber om at det fastsettes en kvote for betinget skadefelling av gaupe med henholdsvis 1, 1 og 6 gauper. Rovviltneemnden i region 2 fattet 16. mai 2018 vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe med 2 gauper. På bakgrunn av endelig statusrapport for gaupe publisert 1. juni 2018 vurderer direktoratet at myndigheten for kvotefastsettelse for gaupe i region 2 ved vedtakstidspunkt låg til nemnden. Myndigheten på gaupe i

region 2 ligger fra og med 1. juni til direktoratet. Direktoratet har tatt rovviltnemndenes anbefalinger delvis til følge.

Direktoratet har også fått tilråding fra region 6 og region 8 om betinget skadefelling av bjørn. Nemndene anbefaler en kvote på henholdsvis 3 og 6 bjørner for respektive region. Direktoratet har vurdert det som hensiktsmessig å fastsette en samlet kvote for rovviltregionene 6, 7 og 8.

I regioner der de nasjonale bestandsmålene for de ulike artene er nådd, eller det ikke er fastsatt nasjonalt bestandsmål for arten, fastsettes kvote for betinget skadefelling av rovviltnemnden i regionen. Kvote for betinget skadefelling er et tiltak for å avhjelpe akutte skadesituasjoner i beitesesongen.

Generelt

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Stortinget vedtok gjennom rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), at bestandsmålet på brunbjørn skulle endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt.

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene.

Direktoratet viser videre til brev fra Rovdata datert 15. mai 2018 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og bjørn. Av rapporten fremgår det for hvilke arter og regioner det nasjonale målet om antall ynglinger er nådd. Direktoratet viser også til NINA rapport 1519 om antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling av gaupe i Norge i 2018.

Direktoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. rovviltforskriften § 13. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. I disse tilfellene er det et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning.

Direktoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som brunbjørn og gaupe påfører husdyr- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette grunnlag fastsatt kvote for betinget skadefelling som kan iverksettes av respektive Fylkesmann etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. § 1 og § 6.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets vedtak i saken.

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i enhver region.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for betinget skadefelling og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):
Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Vurdering av bestandssituasjonen for brunbjørn og gaupe

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet viser til beskrivelsen av det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, rapport fra Rovdata datert 15. mai 2018 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, brunbjørn og ulv, NINA rapport 1519 om antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2018 og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Direktoratet legger til grunn at de regionale rovviltmyndene med sin geografiske differensiering skal ivareta de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Nærmere om bestandssituasjonen for brunbjørn:

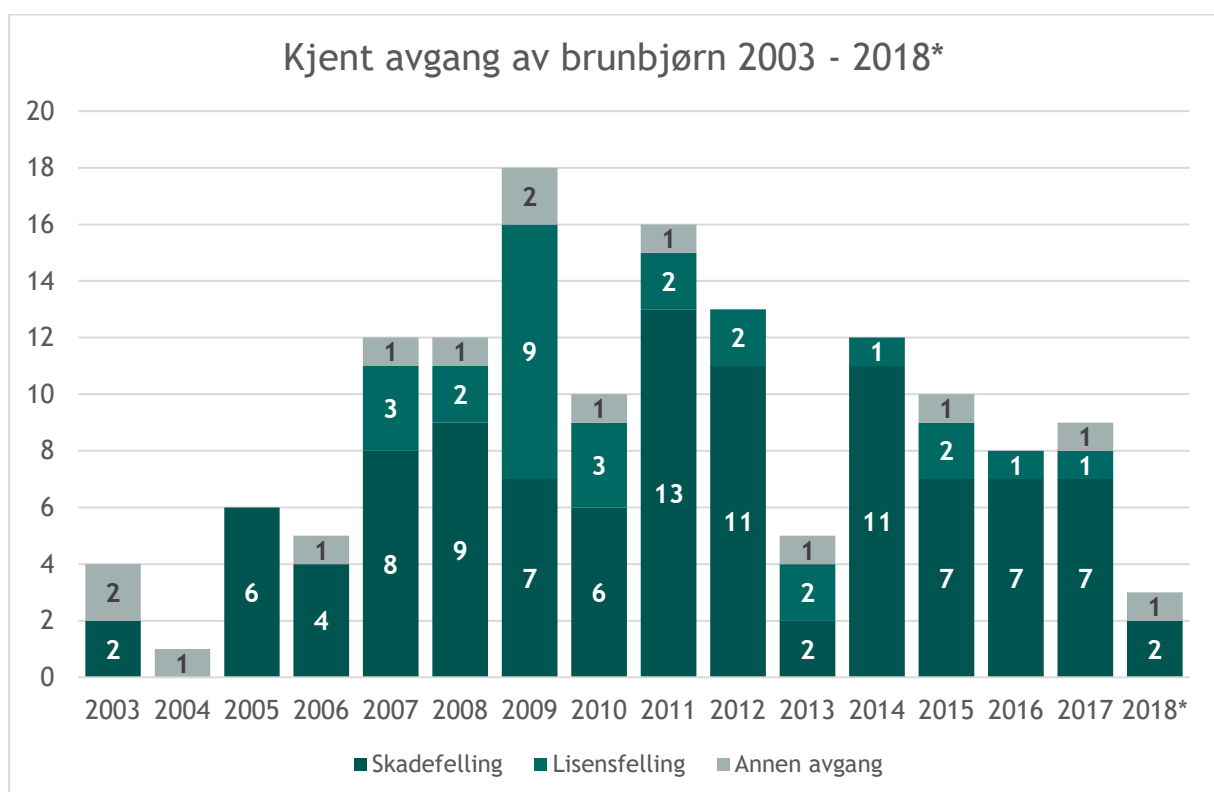
Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og hunner. Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn er 1. april hvert år.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ynglinger. Overvåkingen har derfor tatt i bruk en modell, som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Modellen tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. I 2018 ble det mest sannsynlig født 7 kull i Norge (NINA Rapport 1494, 2018), hvorav 3 i region 5. Det regionale målet for bjørn i region 5 er dermed nådd, mens det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull ikke er nådd.

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 125 ulike brunbjørner i 2017, 55 binner og 70 hanner. Binner ble i samsvar med tidligere DNA-undersøkelser, bare påvist i avgrensede og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Trøndelag, Nordland og Hedmark. Dette antallet, 125 ulike individ er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en har klart i å samle materiale etter alle individ i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Mange ekskrement- og hårprøver i grenseområdene kan derfor stamme fra brunbjørner som har hoveddelen av sitt leveområde i Sverige.

Stortingets rovviltforlik presiserer at ulike virkemidler er aktuelle, avhengig av om det dreier seg om prioriterte beiteområder eller områder hvor ynglende rovvilt har prioritet. I de områdene rovviltnemndene har prioritert til bjørn skal forebyggende tiltak vektlegges, for eksempel tidligere nedsanking av sau og rovviltavvisende gjerder, for å hindre at dyr på beite går tapt. Av dette følger det at fylkesmennene må være svært restriktive med å felle bjørn innenfor disse områdene.

Kjent avgang av brunbjørn i Norge i 2017 var totalt 9 bjørner, mens det i 2016 var en kjent avgang på totalt 8 bjørner. Så langt i år er det felt 2 bjørner etter vedtak fra Miljødirektoratet, og én årsunge av bjørn er død av andre årsaker. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling.

Figur 1. Total kjent avgang av brunbjørn fra 2003 til 2018* (*1. april til og med 31. mai 2018).

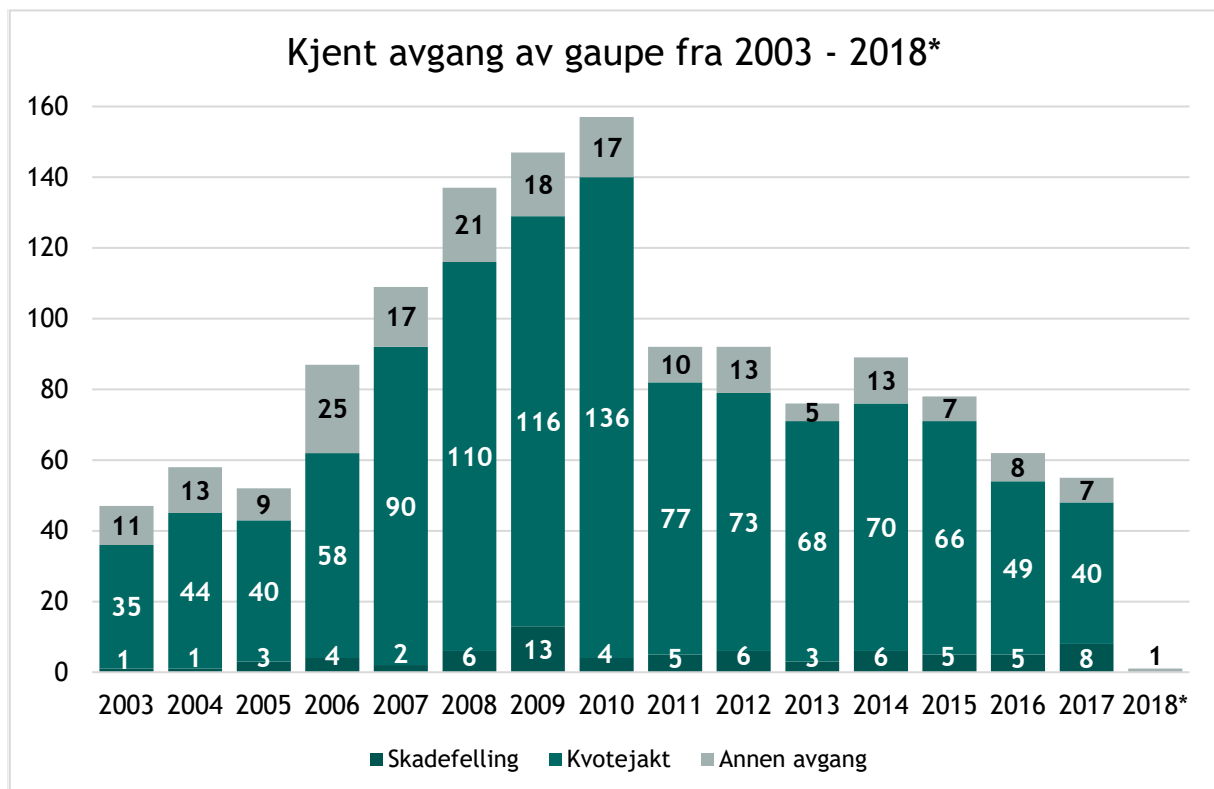
Direktoratet konstaterer at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6-8. Miljødirektoratet viser videre til at selv om antall ungekull av bjørn har vært stabilt, har antall bjørner som er påvist i Norge gjennom DNA-analyser gått ned de siste år. Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, gir direktoratet likevel fylkesmennene i disse regionene myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom. Direktoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette bjørnebestandens overlevelse i fare. Dette forutsetter at det i størst mulig grad unngås å felle binner (se særlige vilkår).

Nærmere om bestandssituasjonen for gaupe:

NINA rapport 1519; Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2018 er benyttet for vurdering av nemndenes myndighet til å fatte kvote for betingede fellingstillatelse, og som grunnlag for å vurdere bestandsstatus og utviklingen i bestanden.

Fra en oppgang i gaupebestanden fra 2004 til 2009 er det i årene fra 2010 til 2014 registrert en nedgang i bestanden. Det ble påvist en liten oppgang fra 2016 til 2018 og før jakt i 2018 ble det påvist 57,5 familiegrupper. For sjette år på rad ligger gaupebestanden under bestandsmålet på 65 årlige ynglinger av gaupe i Norge. I region 2, 4, 5, 7 og 8 er gjennomsnittlig antall familiegrupper fra 2016 - 2018 under det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen.

Kjent avgang av gaupe i Norge jaktåret 2017/2018 var 55 gauper. Av dette ble 40 dyr felt under kvotejakt. Åtte gauper ble felt i forbindelse med skadefelling og sju gauper døde av enten påkjørsler eller andre årsaker. Så langt i 2018 er det registrert én gaupe død av andre årsaker. Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bestanden er ikke begrenset av tilgjengelig areal. Utover noen påkjørsler skjer avgangen i hovedsak gjennom kvotejakt.

Figur 2. Total kjent avgang av gaupe fra 2003 til 2018* (*1. april til og med 31. mai 2018).

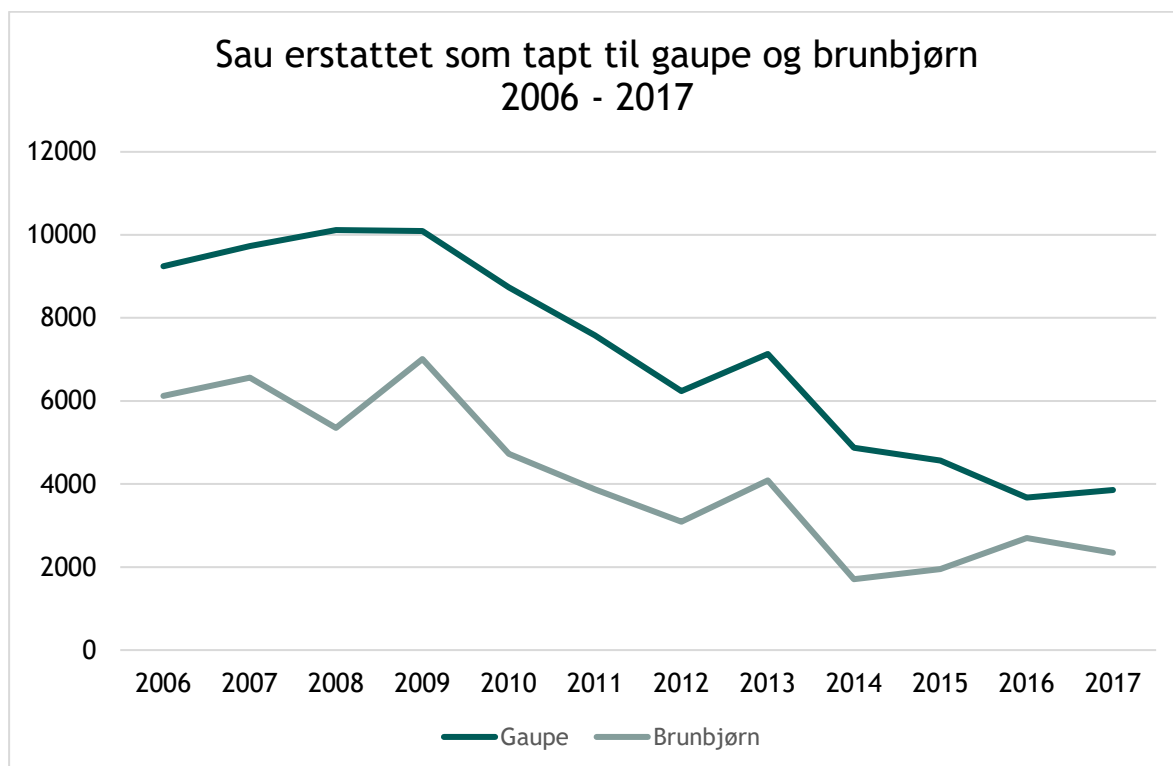
Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, gir direktoratet likevel fylkesmennene i disse regionene myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom, jf. tab. 1. Direktoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette gaupebestandens overlevelse i fare.

Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein

I 2017 ble det erstattet rundt 18 369 sau og lam som tapt til rovvilt, og det ble utbetalt nesten 47 millioner kroner. Dette er en liten økning siden 2016, men likevel det nest laveste siden år 2000. Til sammenligning ble det erstattet om lag 20 300 sau og lam i 2015.

Det er store endringer i skader gjort av brunbjørn og gaupe de siste årene. I 2017 ble det erstattet omtrent 2350 sau og lam som tatt av bjørn, dette er en nedgang på nesten 10 prosent siden 2016. For gaupe ble det erstattet ca. 3850 sau og lam, dette er en økning på ca. 5 prosent siden året før.

Til sammen ble det dokumentert ca. 1600 sau og lam drept av rovvilt i 2017, noe som utgjør omtrent 9 prosent av de erstattede tapene. Til tross for at dette er en liten andel, gir tallene på landsbasis en god indikasjon på utvikling i tap.

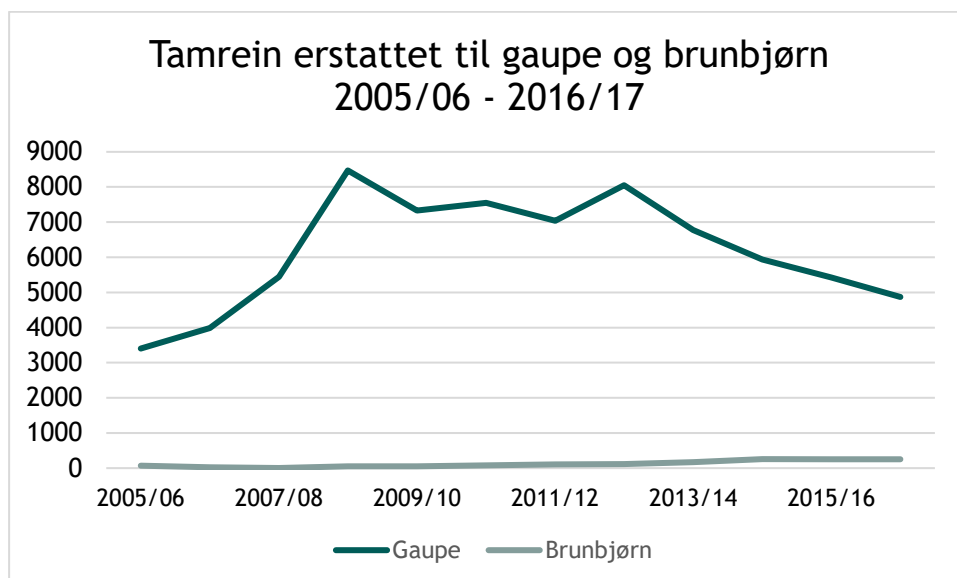

Figur 3. Sau erstattet som drept av gaupe og brunbjørn 2006-2017.

Antall erstattet rein reindriftsåret 2016/2017 er omtrent likt fra reindriftsåret 2015/2016. Antallet rein som ble erstattet var 17 400 mot 17 800 foregående år. Selv om antallet varierer noe fra år til år, viser en oppsummering av erstatningsoppgjøret at tap av rein til rovvilt har vært forholdsvis stabilt de siste tre årene. Totalt ble det utbetalt ca. 66 millioner kroner i erstatning for tapte dyr siste reindriftsår.

Reineierne har rapportert at ca. 67 000 rein har gått tapt av ulike årsaker det siste reindriftsåret, og har søkt om erstatning for ca. 60 000 av disse dyrene. Det ble påvist at ca. 700 rein ble tatt av fredet rovvilt, og dette utgjør ca. 4 prosent av dyrene som erstattes.

Det er en nedgang i antall erstatta rein til alle de freda rovvilt artene i 2016/2017. Det er fortsatt gaupe som er den største skadegjørereren. 281 rein er påvist tatt av gaupe gjennom undersøkelsene SNO sine rovviltkontakter har gjort i reindriftsåret. Totalt er ca. 5400 rein erstattet som drept av gaupe.

Figur 4. Tamrein erstattet som drept av gaupe og brunbjørn 2005/06 - 2016/17.

Særlige vilkår knyttet til iverksettelse av betinget skadefelling av brunbjørn og gaupe

1. Familiegrupper av gaupe som opptrer sammen er unntatt fra tillatelsen. I tilfeller der det er kjente familiegrupper av gaupe innenfor aktuelle områder for skadefelling, skal de tiltak som er mulige for å unngå felling av voksen hunn gaupe, være iverksatt.
2. Bjørnebinner med unger som opptrer sammen under skadefellingsforsøk er unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt.
3. Fylkesmennene skal være restriktive med å gi tillatelse til skadefelling innenfor prioriterte yngleområder for bjørn og gaupe. Hvis slik tillatelse gis, skal det komme tydelig fram i vedtaksbrevet hvilke andre forebyggende tiltak som er vurdert.
4. Direktoratet kan til enhver tid omfordele, trekke tilbake eller gi tillegg til kvoten for betingede fellingstillatelser.

Andre forhold av betydning ved iverksettelse av skadefelling

Nedenfor følger en beskrivelse av ulike forhold som har betydning ved iverksettelse av fellingstillatelser. Disse forholdene har betydning for alle skadefellingstillatelser gitt av fylkesmannen, også utover de som er regulert i dette vedtaket.

Utøvelse av jakt, felling og fangst:

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst finnes på www.lovdata.no. For nærmere regler knyttet til praktiseringen av fellingsadgangen, se vedlegg.

Vurdering av tidsrom for iverksettelse av skadefelling:

Felling etter skadefellingsregimet kan bare skje dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. Direktoratet vurderer det slik at potensialet for skade på sau er svært begrenset når vi kommer til september/oktober måned, da sauene skal være sanket fra utmark, selv om det vil være regionale forskjeller. Skulle tap til sau likevel forekomme, vil det med stor sannsynlighet finnes andre tilfredsstillende løsninger for å hindre tap. For tap til tamrein må det gjøres andre vurderinger.

Kommunale/interkommunale fellingslag - godtgjøring for fellingsforsøk, arbeidsgiveransvar, forsikring mv.:

Godtgjøring for fellingsforsøk reguleres av rovviltforskriften § 9a, samt kommentarene til rovviltforskriften § 9a.

Det følger av forskriften at der forsøk på skadefelling utføres av kommunalt/interkommunalt oppnevnt fellingslag, kan kommunen utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøk. Deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskriften § 15. Registrering som lisensjeger skjer på Jegerregisteret <https://w2.brreg.no/lisensjeger/>.

Satsene for godtgjøring er fastsatt av Klima- og miljødepartementet og satser og øvrige vilkår omtales i kommentarene til rovviltforskriften § 9a. Av kommentarene til forskriften framgår også hvilke forhold som faller utenfor ordningen. Utbetaling skjer på grunnlag av disse vilkårene, samt rapport fra fellingsleder om fellingsforsøket og den tid som er benyttet. Den totale utbetalingen fra kommunen må ikke overskride de rammer som fremgår av fylkesmannens vedtak om felling. Fylkesmannen yter etter søknad tilskudd til kommunen til dekning av godtgjøring utbetalt etter vilkårene nevnt over.

Klima- og miljødepartementet har hatt kontakt med Direktoratet for arbeidstilsynet om arbeidsgiveransvaret i forbindelse med kommunalt/interkommunalt oppnevnte fellingslag. Direktoratet for arbeidstilsynet peker på at en person skal regnes som arbeidstaker i henhold til arbeidsmiljøloven hvis tilknytningen til arbeidsgiver reelt sett har karakter av et ansettelsesforhold, og at det skal foretas en helhetsvurdering av samtlige omstendigheter i ansettelsesforholdet. Ut fra de kriterier som Direktoratet for arbeidstilsynet har oppstilt, har Klima- og miljødepartementet og Miljødirektoratet konkludert med at det er et arbeidsgiver-/arbeidstakerforhold mellom kommunen og medlemmer i lokale fellingslag i slike tilfeller.

Med arbeidsgiveransvaret følger en rekke rettigheter og plikter. Lover, forskrifter og avtaleverk inneholder en rekke bestemmelser om arbeidsgiverens rettigheter og plikter innenfor blant annet lønns- og personalområdet, samt skatteområdet.

Viktige forhold som følger av arbeidsgiveransvaret:

- plikt til å innberette lønnsutgiftene til ligningsmyndighetene og foreta forskuddstrekk
- arbeidsgiver skal utbetale feriepenger til den tilsatte
- arbeidsgiver plikter å svare arbeidsgiveravgift til folketrygden

Utgifter til forsikring faller utenfor godtgjøringsordningen. Dette faller inn under kommunens arbeidsgiveransvar, og bør således omfattes av eksisterende kommunale ordninger.

I henhold til kommentarene til rovviltforskriften § 9a kan kommunen betale ut godtgjøring inntil døgnatsen pr. deltaker etter rapport (timelister) fra fellingsleder. I tillegg til fastsatt døgnats skal kommunen også beregne feriepenger og arbeidsgiveravgift, og dette vil bli dekket av kommunens tilskudd fra fylkesmannen. Fylkesmannen må ta hensyn til dette i fastsettelse av den økonomiske rammen knyttet til den enkelte tillatelse. Utbetalingen til kommunen må ikke overskride de rammer som fremgår av fylkesmannens vedtak om felling.

Vi ber fylkesmennene om å informere aktuelle kommuner om disse forholdene.

Bistand fra Statens naturoppsyn:

Fellingstillatelse etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) blir normalt gitt til en berørt part eller en kommune som søker om dette, og forsøk på felling gjennomføres normalt av et lokalt fellingslag oppnevnt av kommunen.

Statens naturoppsyn (SNO) kan ved behov bistå ved fellinger i regi av andre. Slik bistand må eventuelt tas opp med SNO direkte. SNO vil primært prioritere bistand ved oppstart i områder uten fellingserfaring og i områder med særlig skadeproblematikk. SNO dekker sine egne kostnader der de engasjerer seg i fellingstiltak.

Saksbehandlingstid og beredskapsordninger

I tråd med rovviltforliket i 2011, (Representantforslag 163 S (2010-2011)), er det ønskelig å sikre en rask og effektiv håndtering av spørsmål knyttet til løpende forvaltning av rovvilt, herunder svar på søknader om fellingstillatelse på rovdyr, aktuelle forebyggende tiltak osv. Dette har særlig relevans i beitesesongen for sau, men er relevant hele året i områder med tamrein. For alle typer søknader og klager gjelder det at forvaltningen så langt det er mulig gjennomfører en så rask behandling at saken ikke mister aktualitet.

Som beskrevet i brev datert 22. februar 2018 om planleggingsrammer til rovviltnemndene i 2018, er det satt av midler over kap. 1420 post 21 til beredskapsordninger hos fylkesmennene. Behovet for dette innenfor den enkelte region må prioriteres innenfor rovviltnemndenes tildelte midler på kap. 1420.21.

Rapportering

Før fylkesmannen fatter vedtak om iverksetting av felling av brunbjørn, jf. rovviltforskriften § 9, må fylkesmannen forvise seg om at iverksettelsen skjer innenfor den samlede kvote for region 6 - 8 på 3 bjørn. Alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal uten opphold registreres i Miljøvedtaksregisteret av den som fatter vedtaket. Dette skal gjøres umiddelbart etter at vedtaket er fattet.

Vedtak

Direktoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som brunbjørn og gaupe påfører husdyr- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette grunnlag fastsatt en kvote for betinget skadefelling som kan iverksettes av respektive fylkesmann etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det.

Miljødirektoratet gir med dette fylkesmennene i rovviltregion 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på tilsammen 3 brunbjørn. Tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2017 til og med 15. oktober 2018. For gaupe gir direktoratet en kvote for betinget skadefelling på til sammen 7 gauper i henhold til tabell 1. Tillatelsen gjelder i perioden 1. juni 2018 til og med 15. februar 2019.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Veronica Sahlén
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Rovviltnemnda i region 8	c/o Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105	9291	TROMSØ
Rovviltnemnda i region 7	c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10	8002	BODØ
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Trøndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER
Rovviltnemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034	2306	HAMAR
Rovviltnemnda i region 4	c/o Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Postboks 8111	0032	OSLO
Politidirektoratet	Postboks 8051 Dep	0031	OSLO

Vedlegg

1 2018-6058 VEDLEGG TIL BREV OM BETINGET SKADEFELLING

VEDLEGG TIL BREV OM BETINGET SKADEFELLING

I tilknytning til forsøk på skadefelling av store rovdyr med grunnlag i skade på husdyr og tamrein, er det grunnleggende at virkemiddelbruken sikrer en god måloppnåelse, men samtidig er det viktig at virkemidlene er innenfor de ordinært aksepterte rammer for skadefelling. Et utgangspunkt for vurderingene er at lov om jakt og fangst sine generelle regler for utøvelse av jakt legges til grunn. I de tilfeller der det er behov for avvik fra disse for å sikre en god måloppnåelse skal begrunnelser og vilkår fremgå av vedtaket.

1. Fellingstillatelser og gjennomføring av fellingsforsøk

I tilfeller hvor det iverksettes fellingstillatelser skal forsøk på felling være rettet mot bestemte individer av gjeldende art. Vedtak om felling skal videre være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr, og det kan også knyttes nærmere vilkår til en fellingstillatelse. Skadefellingsforsøk er et virkemiddel for å løse en akutt skadesituasjon i et område forårsaket av bestemte individer av en rovviltart. Måloppnåelsen kan bli svekket dersom innsatsen rettes mot andre individer av samme art eller mot andre rovviltarter. Direktoratet ber om at fylkesmennene i sine vedtak understreker at iverksatt fellingstillatelse gjelder for bestemte individ av gjeldende art, og eventuelt vurderer å knytte vilkår til dette. I dette ligger det også et behov for å avgrense tillatelsen i tid.

Vi vil presisere at uttak av rovvilt kun kan skje i overensstemmelse med bestemmelsene i naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Dette er også presisert i rovviltforliket og i brev datert 25. august 2011 fra Miljøverndepartementet til rovviltnemndene, fylkesmennene og direktoratet. Dette betyr at det skal gjøres en konkret vurdering av den enkelte situasjon i tråd med kravene nedfelt i gjeldende regelverk. Her fremkommer det blant annet at i alle tilfeller der felling er aktuelt, skal det vurderes om det kan gjennomføres andre tilfredsstillende løsninger som et alternativ til felling. Den regionale forvaltningsplanens inndeling av regionen i prioriterte beiteområder og prioriterte rovviltområder skal legges til grunn i disse vurderingene, men ikke som eneste kriterium.

2. Fellingstillatelse på bjørn

Når det gis tillatelse til felling av bjørn bes fylkesmennene være særlig oppmerksomme på behovet for å regulere i tillatelsen hvilket tidsrom på døgnet tillatelsen gjelder for. Det er ikke mulig å sette opp entydige kriterier for dette, jf bl.a. at det er lyst døgnet rundt i deler av landet i den mest aktuelle fellingsperioden. Ved flere tilfeller er det kommet fram at det er løst skudd på bjørn sent på kvelden etter at felling normalt vil være avsluttet på grunn av lysforholdene. Direktoratet ber derfor om at behovet for å sikre tilstrekkelig tid til skuddplassundersøkelser og eventuelt ettersøk vurderes sikret gjennom at avslutning av fellingen settes til et gitt tidsrom før mørkets frambrudd. Direktoratet vil også peke på de sikkerhetsmessige momenter for jegere som skal utøve ettersøk, samt hensynet til raskt å kunne ettersøke/gjenfinne påskutt bjørn.

3. Bruk av hund

Bruk av hund vil i mange tilfeller være effektivt for å lokalisere rovvilt. Normalsituasjonen er derfor at hund i de fleste tilfeller medbringes, både for jaktlige formål og for evt. ettersøk. Det er videre

normalt at hunden i slike tilfeller føres i bånd. For de tilfeller der det også vurderes bruk av løs hund under felling, vises til at unntak fra sikringsreglene i hundeloven kan gis av kommunen, jf. hundeloven § 9e. Normalsituasjonen vil være at fellingslaget selv innhenter slik tillatelse hos kommunen. Direktoratet vil likevel peke på de bestemmelser som følger av lov om jakt og fangst av vilt § 23, der det fremgår at løs, på drevet halsende hunder ikke er tillatt for jakt på andre arter enn hjort, rådyr, hare, rødrev og gaupe. Et tilsvarende prinsipp bør legges til grunn for felling av rovvilt på skadefellingstillatelse. Direktoratet har merket seg at det har vært et økt antall henvendelser vedrørende bruk av såkalte "plotthunder", bl.a. for bruk på bjørn. En slik bruk vil etter direktoratets vurdering være uforenlig med lov om jakt og fangst av vilt § 23. Tilsvarende vurdering gjelder for bruk av løs, på drevet halsende hunder under lisensfelling. Direktoratet viser også til at løs hund i områder med husdyr/rein krever spesiell aktsomhet fra brukeren, for å unngå skade/jaging av beitedyr.

4. Bruk av våpen/ammunisjon

Alle rovdyr som felles sendes inn for obduksjon. Gjennom denne virksomheten har det fremkommet enkelte tilfeller der rovvilt er avlivet med våpen som ikke tilfredsstiller de ordinære krav som gjelder for felling av storvilt. Fylkesmennene bør derfor være spesielt oppmerksomme på dette når vilkår for felling settes, slik at det fortsatt opprettholdes et fokus på godkjent skyteprøve og våpen med en tilstrekkelig anslagsenergi og kuletype for å sikre en rask, human og effektiv avlaving av rovvilt. Vi viser i denne forbindelse til at bruk av slugs har vært vurdert for bjørn tidligere. Direktoratet fastholder at slugs/brennecke ikke bør benyttes til bjørn i tilknytning til skadefellingstillatelser eller ved ettersøk, jf. også utøvelsesforskriften §§ 15-17.

5. Motorferdsel

Lov om jakt og fangst av vilt forbyr bruk av luftfartøy og motorkjøretøy, herunder bruk av helikopter og snøskuter, til forfølgning, avledning og lokalisering av vilt. Det er heller ikke tillatt å løsne skudd fra luftfartøy eller motorkjøretøy. Skadefelling av jerv og ulv i lisensfellingsperioden er ofte begrunnet med behovet for bruk av snøskuter til felling. Direktoratet gjør oppmerksom på at dette behovet i seg selv ikke kvalifiserer til å iverksette skadefellingstillatelse. Men dersom de nødvendige vilkår for å iverksette skadefelling er oppfylt, kan fylkesmannen knytte nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder om metoder for felling, jf. rovviltforskriften § 9. De forhold som ligger til grunn for forbudet i lov om jakt og fangst av vilt og intensjonene med motorferdselloven gir nødvendig beslutningsgrunnlag for fylkesmennes vilkårssetting.

Lov om jakt og fangst av vilt § 21 forbyr i utgangspunktet bruk av motorkjøretøy til forfølgning, avledning og lokalisering av vilt. Fylkesmannen kan ved iverksetting av fellingstillatelse etter rovviltforskriften § 9 sette til side de regler som ellers gjelder i lov om jakt og fangst av vilt om felling/jakt- og fangstmetoder (herunder § 21), og det er kun denne bestemmelsen som fylkesmannen kan benytte og dispensere fra i slike tilfeller. En eventuell dispensasjon fra lov om jakt og fangst av vilt § 21 må fremgå av den enkelte skadefellingstillatelse, og begrunnes med at motorferdsel anses nødvendig for å sikre god måloppnåelse.

Vi gjør oppmerksom på at det i tillegg må innhentes nødvendige tillatelser i henhold til motorferdselloven fra kommunen, eller andre som har slik myndighet, og i tillegg må tillatelse

innhentes fra grunneier. Normalsituasjonen vil være at fellingslaget selv innhenter slik tillatelse.

Vi minner også om bestemmelsen i våpenloven og våpenforskriften om håndtering av våpen under transport. Med utgangspunkt i disse bestemmelsene er det som hovedregel ikke anledning til å benytte eksempelvis bil som posteringssted under forsøk på felling.

6. Ettersøk av påskutt og skadd rovvilt

Det er årlig tilfeller av rovvilt som påskytes, men som ikke gjenfinnes umiddelbart som dødt. I slike tilfeller gjennomføres normalt skuddplassundersøkelser og innledende ettersøk av aktuelt jaktlag. Av rovviltforskriften fremgår at fylkesmannen og nærmeste politimyndighet skal varsles uten opphold. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. Erfaring fra de siste sesonger tilsier at fylkesmennene bør vurdere muligheten for bistand fra Statens naturoppsyn (SNO) ved gjennomføring av ettersøk. Dette gjelder særlig i forbindelse med ettersøk av ulv og bjørn hvor særlig kompetanse kan være påkrevet. Slik bistand blir vesentlig mer effektiv dersom SNO kan komme tidlig på plass, og selve skuddstedet og nærområdene til påskutte dyr ikke har vært gjenstand for omfattende aktivitet med folk og hunder før SNO kan komme på plassen. Det bør derfor informeres om at jaktlag må ha en særlig oppmerksomhet rundt slike forhold, dersom behovet for ettersøk oppstår.

7. Håndtering og innsending av felte dyr

Rovvilt som felles på fellingsstillatelse er Viltfondets eiendom. Skrottene inngår som en svært viktig del av overvåkingen av rovviltbestandene. I de tilfeller det gis tillatelse til felling bør fylkesmennene sikre at instruks og skjema for ivaretagelse av døde rovdyr er kjent for fellingslederen og evt. andre. Videre at nødvendig utstyr etc. for å ivareta dette på en god måte medbringes av det aktuelle jaktlaget.

Ved felling av bjørn skal dyret vommes ut, da kjøttet tas vare på for omsetting til konsum. Fylkesmannen administrerer videre salg av kjøttet. Fylkesmannen informerer deretter Miljødirektoratet om avtalt pris pr kg, slaktevekt og opplysninger om kjøper, og Miljødirektoratet sender faktura til kjøper på grunnlag av dette. Kjøper dekker selv utgifter til veterinærkontroll og evt leie av kjølelager.

Lenke til instruks for ivaretagelse av døde rovdyr:

http://www.rovdata.no/Portals/Rovdata/Dokumenter/Instrukser/Instruks%20d%C3%B8de%20rovdyr_17112015.pdf?ver=2015-11-18-012657-963

8. Skadefelling i verneområder

Skadefelling av rovdyr med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b), er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå. Felling skal være rettet mot bestemte individer og vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Store rovdyr har store leveområder og det er få eksisterende eller foreslåtte verneområder som i sin helhet utgjør fullstendige rovviltbiotoper.

Når det gjelder rovdyrforvaltning i verneområder, mener direktoratet at en bør vurdere behovet for skadefelling sett i forhold til gjeldende bestemmelser i rovviltforskriften. Dette er i tråd med intensjonene i St.meld nr. 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge og etablert praksis. Dette betyr at i de tilfeller fylkesmannen fatter vedtak om skadefelling med hjemmel i rovviltforskriften § 9 til en berørt part eller en kommune som søker om dette, og vedtaket omfatter områder vernet med hjemmel i naturvernloven/naturmangfoldloven, må fylkesmannen eller verneområdestyre/forvaltningsmyndighet sikre eventuelle nødvendige dispensasjoner fra vernebestemmelsene, slik at fellingsforsøket kan gjennomføres i henhold til intensjonen.

Klima- og Miljødepartementet

21.06.2018

Sendt til:

Ref.: 2018/284

Rovviltnemnda i region 7 (Nordland)

fmnopost@fylkesmannen.no

**KLAGE PÅ VEDTAK OM
KVOTE FOR LISENSFELLING AV JERV
I REGION 7 - NORDLAND 2018/2019**
av 31.05.2018
(kvote for felling på 16 jerver)

NOAH påklager med dette vedtak fattet av rovviltnemnda i region 7 den 31. mai 2018 «Vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i rovviltregion 7 - Nordland 2018/2019» som gir lov til å felle **16 jerv**, hvorav maksimalt 8 tisper.

Innledningsvis vil NOAH påpeke at selv om norsk rovviltpolitikk har to formål, er vern av naturen et overordnet mål som i tilfelle av konflikt med andre hensyn må generelt prioriteres. Denne forståelsen av prioriteringen kommer tydelig frem fra naturmangfoldloven (nml)¹ og viltloven § 1². Den bekreftes også av internasjonale avtaler som er juridisk bindende for Norge.³

Ethvert vedtak om felling av vernede rovvilt må ses i lys av det generelle forvaltningsmålet av arter fastsatt i nml § 5 – artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder.⁴ Ethvert eventuelt avvik fra det generelle forbudet mot å avlive jerv (som en fredet art, kategorisert som sterkt truet i Norge og oppført i vedlegg II av Bern-konvensjonen) må tolkes snevert.⁵ Dette har praktiske konsekvenser, spesielt med tanke på bevisbyrden.

- 1 Naturmangfoldlovens § 14; i forarbeidene til nml § 14 er det fastsatt at det kan dispenseres fra et vernevedtak kun dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig – Ot.prp.nr. 52 (2008-2009), s. 18.
- 2 „Det følger imidlertid av viltlovens § 1 og dens forarbeider at det å ta vare på viltet og viltets leveområder har forrang fremfor høsting av viltressursene» (Kommentarer til Rovviltforskrift § 1 første ledd).
- 3 Den generelle bestemmelsen i artikkel 2 i Bern-konvensjonen nevner kulturelle, økonomiske og fritidsinteresser i tillegg til økologiske. «The phrasing of ... Article[s] 2 indicates a hierarchy, however, whereby ecological interests are accorded greater weight than economic ones.» A. Trouwborst «Living with Success – and with Wolves: Addressing the Legal Issues Raised by the Unexpected Homecoming of a Controversial Carnivore», *European Energy and Environmental Law Review*, June 2014, s. 98.
- 4 Det lyder i Meld.St.21 at «Artikkel 9 åpner ikke for noe unntak fra forpliktelsene i artikkel 2, og den må tolkes i lys av formålsbestemmelsen i artikkel 1.» (p. 2.1). I forbindelse med anvendelse av unntak fastsatt i nml §18, finnes det lignende henvisning til nml § 5 i Ot.prp.nr. 52 (2008-2009), s. 130 («... der skjønnsutøvingen gir rom for det skal man også se hen til dette målet»).
- 5 Det lyder i Meld.St.21 at «Etter internasjonal juridisk teori og praksis er unntaksadgangen etter artikkel 9 snevert» (pkt. 2.1.).

Det må sikres at ethvert tiltak som gjennomføres ikke medfører fare for langsiktig overlevelse av jervebestanden i Norge.

Naturmangfoldloven § 7 slår fast at §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. I tillegg må tiltaket være forholdsmessig, som innebærer at tiltaket er den mest passende i situasjonen (dvs at det ikke er noen annet tilfredsstillende tiltak). Føre-var-prinsippet og forholdsmessighetsprinsippet er retningsgivende prinsipper for forvaltning ved utøvelse av skjønn. Dessuten må skjønn utøves på en måte som er forståelig (forvaltningsloven § 25 ledd 1) og basert på kunnskapsgrunnlaget (nml § 8).

1. Rovviltnemnda har ikke myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. rovviltforskriftens § 8.

NOAH mener at vilkåret om myndigheten til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv ikke er oppfylt i denne saken. Rovviltnemnda legger til grunn at gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2015-2017 er 10,7 ynglinger i region 7. NOAH vil trekke oppmerksom til den siste informasjonen om bestandsstatus av jerv fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt, publisert 15. mai 2018 (Brev fra Rovdata til Miljødirektoratet «Bestandsstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt», ref.nr. 631/2018-333.2). I følge denne informasjonen er gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger for jerv over årene 2015-2017 i region 7 11 ynglinger, men etter at hiuttakene er trukket fra antallet ynglinger, er antallet 6 ynglinger (5 uttak av tisper med ungene + 2 uttak av ungene). Det vil si at det faktiske antallet ynglinger ligger på bestandmålet, og ikke over målet. Ved å bestemme om nemnda har vedtaksmyndighet, bør det ikke være avgjørende om det har vært reproduksjon som sådan, men om denne reproduksjonen vil ha ført til en faktisk økning i jervebestanden.

NOAH mener at ved vurderingen om rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling, bør tallene hvor hiuttak er allerede trukket fra legges til grunn, siden dette er det faktiske antallet ynglinger som fortsatt finnes i regionen. **NOAH mener derfor at rovviltnemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv.**

Uavhengig av spørsmålet om rovviltnemndas myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i 2018/2019, mener NOAH at rovviltnemndas vedtak er i samsvar verken med norske lov eller Bern-konvensjonen av grunner gitt nedenfor.

1. Vedtaket oppfyller ikke vilkåret om at fellingen ikke truer jervebestandens overlevelse på lang sikt

Lovgrunnlaget

Etter nml § 18 andre ledd og Bern-konvensjonens artikkel 9 første ledd skal vedtak om uttak av fredet vilt, jf. nml § 18 første ledd, treffes bare hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

Det er fastsatt i nml § 8 at kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Forarbeidene til nml. (Ot.prp.nr. 52 (2008-2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)) gir videre veiledning i forbindelse med behov for kunnskapsgrunnlaget ved å si at «*Kravene til pålitelig og oppdatert kunnskapsgrunnlag vil øke dess større usikkerhet det er knyttet til om uttak vil true bestandens overlevelse.*»⁶

Rovviltforskriften § 7 andre ledd lyder at rovviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen.

I kommentarene til rovviltforskriften § 7 andre ledd er det presisert at:

... ved vurdering av felling skal rovviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes.

Det er ikke sannsynliggjort at jervebestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen

Det kommer fram i vedtaket at jervesonen i regionen kun i liten grad samsvarer med historisk utbredelse for jerv i fylket. Sekretariatet har uttalt i denne forbindelse:

De vedtatte jervesonene er svært små sett i forhold til bestandsmålet og sonene stemmer i liten grad overens med historisk utbredelse for jerv i fylket. Både sekretariatet (Fylkesmannen) og fra Miljødirektoratet har problematisert dette tidligere. Vi mener at når nemnda har valgt å sette av et så begrenset område til bestandsmål oppnåelse for jerv, blir det særlig viktig å være restriktiv med uttak innenfor jervesonen. ... Det er ikke registrert sauebeite og i svært liten grad kalvingsland innenfor jervesonen.

Disse bekymringene er bekreftet av data fra feltet. Sekretariatet viser til foreløpige resultater fra sist vinters bestandsregistrering. Ifølge disse resultatene var det registrert totalt 11 ynglinger, hvorav fem hiuttak av tise og ungene og to hiuttak av valpene. NOAH mener at det er meget bekymringssfullt at av disse 11 ynglingene er kun 3 registrert innenfor jervesonen. Dette tyder på at soneinndelingen i region 7 unnlater å oppfylle sin funksjon av å ta vare på jervebestanden, men har som utgangspunkt utgått prioritet for økonomiske interesser. Dette er ikke i tråd med § 5 i nml og utgjør uriktig anvendelse av prinsippet om differensiert forvaltning. NOAH foreslår derfor at soneinndelingen ikke kan legges avgjørende vekt ved skjønnsutøvelse i denne saken.

De ovennevnte tallene om jerveyngling (som i 2017 under målet etter hiuttakene) og det faktum at det var kun 3 ynglinger registrert innenfor jervesonen tyder videre på at det ligger betydelige usikkerheter om jervebestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, særlig i lys av den store vedtatte kvoten for lisensfelling av jerv i regionen. I denne sammenheng står rovviltnemndas kunnskapsgrunnlaget ikke i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Heller ikke er kravet til presisjon oppfylt, jf. rovviltforskriften § 7 andre ledd. Tatt i betraktning at jerv er sterkt truet art i Norge og oppført i vedlegg II av Bern-konvensjonen som spesielt beskyttet art, må denne usikkerheten være avgjørende ift. § 9 i nml som fastsetter at når det treffes en

⁶ Pkt. 9.6.5.

beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet.

Derfor konkluderer NOAH med at rovviltnemnda ikke har sannsynliggjort at jervebestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen jf. rovviltforskriften § 7 andre ledd, og vedtaket bør omgjøres.

Oppnåelse av bestandsmålet fritar ikke fra forpliktelse om å vurdere om lisensfelling kunne true jervebestandens overlevelse på lang sikt

Lovavdelingen til Justis- og Beredskapsdepartementet har i sin uttalelse om lisensfelling av ulv datert 15. desember 2016 understreket at «*Bernkonvensjonen tillater imidlertid ikke at en styrer etter et bestandsmål uavhengig av konvensjonens vilkår for felling*». I dette lyset er det klart at punkt 2.3.1 i forvaltningsplan i region 7 er i strid med nml § 18 og Bern-konvensjonens artikkel 9 og bør derfor endres for å bringe den i samsvar med naturmangfoldloven og Bern-konvensjonen så snart som mulig:

2.3.1 Når bestandsmålet for jerv er oppnådd skal det åpnes for lisensfelling av jerv i blå sone, for å bidra til å holde bestanden nærmest mulig bestandsmålet, og for å bidra til byrdefordeling for saue- og reindriftsnæringene.

Verken naturmangfoldloven eller Bern-konvensjonen gir ingen hjemmel til å felle fredet vilt på de grunnlagene nevnt i dette punktet i forvaltningsplanen.

NOAH fremholder at begrepet «bestandens overlevelse» er et dynamisk og ikke statisk begrep som krever regelmessige vurderinger av om bestandsmålet faktisk vil sikre overlevelsen av jervebestanden på lang sikt, med tanke på de omstendighetene knyttet til jervebestanden på et bestemt tidspunkt, inkludert ift. jervebestandens genetikk. Dette betyr at bestandsmålet kan brukes som en retningsgivende faktor i skjønnsutøvelse, men bør ikke anvendes automatisk i antagelse om at bestandsmålet vil sikre langsiktig overlevelse av jervebestanden. Dette er særlig vesentlig dersom bestandsmål ikke er satt etter vitenskapelige retningslinjer, men politiske avveininger slik de norske bestandsmålene er.

Både rovviltnemndas vedtak og sekretariatets saksframlegg mangler slik vurdering om jervebestandens overlevelse på lang sikt. Dette har ført til at vedtaket bygger på dårlig kunnskapsgrunnlaget, kunnskapsgrunnlaget ikke i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet, heller ikke er kravet til presisjon oppfylt, jf. rovviltforskriften § 7 andre ledd. NOAH konkluderer derfor med at vedtaket er fattet i strid med nml §§ 8 og 9.

Den samlede belastningen av lisensfelling er ikke tilstrekkelig vurdert, jf. § 10 nml

NOAH vil gjøre oppmerksom at vedtaket ikke sier noe om koordinering av fastsettelse av kvoter for felling av jerv med andre nemndene eller svenske myndigheter med tanke på den kumulative effekten av felling på den skandinaviske jervebestanden.

Paragraf 5 i nml fastsetter som forvaltningsmål for arter at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Vedtaket viser ikke til noen tidsramme for å bringe jerv ut av statusen som sterkt truet, heller ikke er det en plan på plass som beskriver andre måter for hvordan målet i § 5 vil bli nådd. Dette innebærer at økologiske mål blir satt til side til fordel for ikke-økologiske hensyn, og oppfyllelsen av forpliktelser i nml § 5 blir utsatt til en ubestemt fremtid. NOAH vil understreke at forpliktelsen i § 5 nml innebærer å ta tiltak for å forbedre bevaringsstatusen, slik at jerv ikke lenger ville

være sterkt truet i Norge. Norge har denne forpliktelsen overfor det internasjonale samfunnet, på grunnlag av Bern-konvensjonens artikkel 2.

NOAH mener at rovviltnemnda har unnlatt å foreta en samlet vurdering om jervebestandens status og forventede utvikling og har dermed brutt § 10 i nml. Tatt i betraktning at jerv er sterkt truet i Norge, står kunnskapsgrunnlaget ikke i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet, jf. § 8 i nml. Heller ikke er kravet til presisjon oppfylt, jf. rovviltforskriften § 7 andre ledd.

NOAH mener at vedtaket ikke oppfyller vilkåret om at lisensfelling ikke truer jervebestandens overlevelse på kort eller lang sikt og er således ikke fattet i samsvar med nml § 5 og § 18 og Bern-konvensjonens artikler 2 og 9, fordi:

- nemnda ikke har sannsynliggjort at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. rovviltforskriften § 7 andre ledd;
- nemnda har unnlatt å legge tilstrekkelig vekt på føre-var-prinsippet i vurderingen om jervebestandens utvikling på kort og lang sikt. Disse saksbehandlingsfeilene har virket bestemmende på vedtakets innhold og gir grunnlag til å erklære vedtaket ugyldig, jf. forvaltningslovens § 41;
- vedtaket ikke oppfyller krav om kunnskapsgrunnlaget fastsatt i nml § 8 og har ikke vurdert den samlede belastningen av lisensfelling, jf. § 10 i nml. Disse saksbehandlingsfeilene har virket bestemmende på vedtakets innhold og gir grunnlag til å erklære vedtaket ugyldig, jf. forvaltningslovens § 41.

2. Vedtaket er ikke skademotivert

Lovgrunnlaget og andre retningslinjer

For det første vil NOAH understreke at som regel burde det ikke tillates lisensfelling innenfor jervesonen ut fra prinsippet om differensiert forvaltning. Prinsippet om differensiert forvaltning er fastsatt i rovviltforskriften § 1: «*Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.*»

NOAH vil trekke oppmerksomhet til at det ikke finnes noen lovhjemmel for dette prinsippet i dag, fordi viltlovens § 12 er opphevet. Lovavdelingen til Justis- og Beredskapsdepartementet har i sin uttalelse om lisensfelling av ulv 15. desember 2016 likevel konkludert med at siden naturmangfoldloven § 18 i hovedsak vil være en videreføring av viltloven § 12, kan vilkårene i § 18 tolkes og anvendes i tråd med prinsippet om differensiert forvaltning, forutsatt at «*differensieringen er lojal mot konvensjonens formål og innebærer en rimelig avveining mellom vernebehovet på den ene siden og kostnadene og ulempene ved å oppstille samme krav om alternative tiltak for et større eller mindre område på den andre siden*».

Stortinget viser til prinsippet om differensiert forvaltning i St. Meld. nr. 21 (2015-2016) «Ulv in norsk natur. Bestandsmål for ulv og ulvesone» som har direkt betydning for anvendelsen av § 18 første ledd bokstav b i henhold til den faktiske skadesituasjonen eller skadepotensialet i området:

I de områdene som er prioritert for beitedyr er det lav terskel for å ta ut rovdyr som kan gjøre skade. I områdene som er prioritert for rovdyr skal landbruket tilpasses rovdirenes tilstedeværelse gjennom forebyggende tiltak og omstilling fra sauehold til andre typer landbruk, som for eksempel melkeproduksjon. I slike områder er terskelen for å ta ut rovdyr som gjør eller kan gjøre skade høy.

I denne forbindelse vil NOAH vise til uttalelsen av Lovavdelingen til Justis- og Beredskapsdepartementet om lisensfelling av ulv fra 15. desember 2016 som gir veiledning til hvordan man må fortolke begrepet «skade» i nml § 18 første ledd bokstav b:

«Sett i lys av at det ikke er alminnelig adgang til uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk, jf. § 15 første ledd, lovens formål som beskrevet i § 1 og kravet i § 18 andre ledd om at det ikke må foreligge tilfredsstillende alternative måter å avverge skaden på, må det etter vår mening legges til grunn at loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje. Ikke enhver skade på de verdier som er nevnt i § 18 første ledd bokstav b, kan anses for å åpne for lisensfelling.».

Tatt i betraktning disse uttalelsene av Stortinget og Lovavdelingen vil NOAH understreke at prinsippet om differensiert forvaltning ikke kan fortolkes og anvendes slik at det ikke skal være noen rovdyr i beiteprioriterte områder. I denne sammenheng vil NOAH videre trekke oppmerksomhet til Miljøverdepartementets brev av 25. august 2011 til Miljødirektoratet, fylkesmennene og rovviltnemndene, der det er understreket at punkt 2.2.19 i rovviltforliket ikke kan forstås slik at ethvert rovdyr som er i et prioritert beiteområde for husdyr eller kalvingsområde for tamrein omgående skal felles.

3. Vedtaket oppfyller ikke kravet om å finne andre tilfredsstillende løsninger

Ifølge nml § 18 kan uttak av vilt bare gjøres hvis formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning kan ikke tolkes på en måte som utgjør kravene fastsatt i nml § 18 faktisk ugyldige i de prioriterte beiteområdene.

NOAH mener at vilkåret om å finne andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt i denne saken. Lav terskel for felling utenfor jervesonen ikke kan føre til nulltoleranse av jerv utenfor denne sonen. Med andre ord betyr dette at en annen tilfredsstillende løsning bør ikke forventes å forebygge skade på 100% (kun felling av jerv kan tilfredsstillende dette kravet).

Rovviltnemnda har likevel ikke vurdert andre eventuelle alternativer til felling og deres potensial til å forebygge skade effektivt. Vedtaket derfor unnlater å oppfylle kravet om vurdering av andre løsninger uttalt i p. 7 i vedlegg til «Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention»: *„The competent national authority should choose, among possible alternatives, the most appropriate one that will have the least adverse effects on the species while solving the problem. The reasoning of the choice should be objective and verifiable.”*

Rovviltnemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse hvorfor felling er den eneste tilfredsstillende løsningen i saken. NOAH mener at det finnes andre tilfredsstillende løsninger som ikke har vært vurdert i denne saken. Derfor kan NOAH ikke se at et av hovedvilkårene for felling er oppfylt, jf. nml § 18 andre ledd og Bern-konvensjonens artikkel 9.

NOAH ber Klima- og Miljødepartementet om at vår klage tas til følge og at vedtaket erklæres ugyldig. NOAH legger følgende til grunn:

1) vedtaket bør erklæres ugyldig, fordi reguleringen av jervebestanden ned til bestandsmålet har vært den avgjørende motivasjonen for og hovedkriteriet ved å fatte vedtak om lisensfelling av jerv. Dette betyr

at rovviltnemnda har fattet vedtaket uten hjemmelsgrunnlag i loven, og derfor strider vedtaket mot nasjonal og internasjonal lov - §§ 5 og 18 i nml, Grunnlovens § 112 og artikler 2, 6 og 9 i Bern-konvensjonen;

2) vedtaket bør erklæres ugyldig, fordi de materielle vilkårene for lisensfelling av 16 jerv i 2018/2019 ikke er oppfylt, jf. prinsippet om differensiert forvaltning, jf. rovviltforskriften § 1;

3) vedtaket bør erklæres ugyldig pga. saksbehandlingsfeil ift. mangelfull utredning og mangelfull begrunnelse knyttet til §§ 5, 8, 9 og 10 i nml, som har virket bestemmende på vedtakets innhold og resultat, jf. forvaltningslovens §§ 17, 25 og 41.

NOAH også vil uttrykke bekymring over forvaltningsprinsipper av ulv og jerv i forvaltningsplanen av region 7 og ber om at Klima- og miljødepartementet skal vurdere om disse er i samsvar med naturmangfoldloven og Bern-konvensjonen.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter

v/

Katrin Vels

Jurist

Siri Martinsen

Leder og veterinær

Rovviltnemdene
Region 1,2,3,4,5,6,7,8

Oslo, 22.06.2018

Om LIFE EUROLARGE CARNIVORES prosjekt

Kjære representanter i rovviltnemdene,

WWF i Norge, Finland og Sverige vil gjerne presentere et nytt internasjonalt prosjekt, EUROLARGE CARNIVORES, hvor vi er partnere. Prosjektet hadde oppstart i september 2017, og er medfinansiert av EU LIFE-programmet.

Hovedformålet med prosjektet er å skape en felles plattform der kunnskap om hvordan mennesker og rovdyr kan leve sammen samles og deles mellom ulike interessegrupper i hele EU/EØS. Ulike tilnærminger til styring av både sosiale, økonomiske og økologiske utfordringer i rovviltforvaltningen vil være tilgjengelig for alle deltakende parter, i tillegg til eksempler på godt samarbeid på tvers av landegrenser. Prosjektet vil fokusere på temaer som grenseoverskridende overvåking og forvaltning av bestander av store rovdyr, konfliktreduisering og skadeforebygging, frykt og sikkerhetshensyn, ulike beitemodeller, erstatningsmodeller, ulovlig jakt og økonomiske muligheter.

Om LIFE-prosjektet:

- 16 partnere fra 17 land (hovedsakelig WWF-kontorer). I Fennoskandia er WWF-Finland og WWF Verdens naturfond offisielle prosjektpartnere, mens WWF-Sverige deltar som tilknyttet partner.
- Prosjektets varer fra 1. september 2017 til 31. august 2021
- Prosjektet er koordinert av WWF-Tyskland
- Mer informasjon finnes på prosjektets hjemmeside:
<https://www.eurolargecarnivores.eu/>

Den fennoskandiske delen av prosjektet består av to hovedblokker:

1. Begynne dialogen mellom myndighetene i Norge, Finland og Sverige for å diskutere og identifisere utfordringer og muligheter for grenseoverskridende forvaltning av store rovdyr i Fennoskandia

Vi er også i kontakt med andre relevante nordiske grenseprosjekter som Interreg Polar Fox Project (<http://www.fellesfjellrev.se/>) og Grensevilt (<https://www.facebook.com/grensevilt/>), som vil bli invitert til å dele sine erfaringer.

2. Innsamling og distribusjon av korte og positive videoer over hele Europa som viser at sameksistens mellom mennesker og store rovdyr er mulig.

Vi ønsker med dette å fortelle dere om prosjektet og håper det kan danne utgangspunkt for en positiv dialog om rovdyrforvaltning og konfliktdemping i de kommende årene. WWF vil gjerne bidra til at erfaringer og løsninger som har fungert godt i andre land kan utforskes også i Norge for at hensynet til både lokalbefolkning, næringsinteresser og naturmangfold kan ivaretas på best mulig måte. Vi presenterer gjerne prosjektet for dere i et møte, dersom dere ønsker det. Vi kommer til å invitere dere til et fennoskandisk møte som er planlagt i 2019 eller 2020.

Vennlig hilsen
for WWF Verdens naturfond

A handwritten signature in black ink that reads 'Ingrid Lomelde'. The signature is written in a cursive, flowing style.

Ingrid Lomelde
Miljøpolitisk leder

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Rovviltnemnda i region 7
c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10
8002 BODØ

Deres ref

Vår ref

Dato

16/1911-13

02.07.18

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 7

Klima- og miljødepartementet viser til tidligere dialog og signaler som er gitt til Rovviltnemnda i region 7 om forvaltningsplanen for regionen.

Departementet ga i 2014 generelle signaler om behovet for en tydeligere soneforvaltning. Dette er fulgt opp med mer konkrete føringer direkte til region 7 i brev og møter i 2015, 2016, 2017 og 2018. Departementet konstaterer at nemnda ikke har gjennomført endringer i planen i tråd med de signaler som er gitt fra departementet. Departementet mener det foreligger god nok kunnskap som taler for å gjøre endringer i soneinndeling av bjørn i regionen. Klima- og miljødepartementet mener nå det er avgjørende å få på plass en forvaltningsplan som sikrer forutsigbarhet og som er i samsvar med gjeldende regelverk og politikk på rovviltfeltet.

På denne bakgrunn har departementet besluttet å hente inn forvaltningsplanen til behandling i departementet. Departementet vil gjennomføre nødvendige endringer i forvaltningsplanen. I denne prosessen vil departementet ha kontakt med Miljødirektoratet, rovviltnemnda i region 7 og dennes sekretariat. Rovviltnemndas nåværende og vedtatte plan vil gjelde inntil departementet har gjennomført nødvendige endringer i forvaltningsplanen.

Bakgrunn

Klima- og miljødepartementet har det øverste ansvaret for forvaltning av rovvilt. For myndighet etter naturmangfoldloven følger dette av §§ 62 første ledd og 77 med tilhørende forskrifter om delegering av myndighet fra Kongen til departementet.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Amalie Jota
22 24 57 76

Klima- og miljødepartementet har videre delegert myndighet til rovviltnemndene gjennom rovviltforskriften. Departementets adgang til å instruere nemndene fremgår av den hierarkiske organiseringen av forvaltningsapparatet. De regionale rovviltnemndene er statlige nemnder som organisatorisk er underlagt Klima- og miljødepartementet. Rovviltnemndene skal følge opp vedtatt politikk og regelverk. Departementet er ansvarlige for rovviltnemndene og har adgang til å instruere, hente inn og gjøre endringer i forvaltningsplanene.

Forvaltningsplanene vedtas av rovviltnemndene. Planene står helt sentralt i arbeidet med en differensiert forvaltning der man skal ha et mest mulig tydelig skille mellom områder prioritert til rovvilt og områder prioritert til beitedyr. Forvaltningsplanene skal også vise hvordan rovviltnemndene vil prioritere midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak.

Saksgang

Den 21. mai 2014 sendte daværende landbruks- og matminister og klima- og miljøminister brev til alle rovviltnemndene hvor de ba rovviltnemndene vektlegge hensynet til en tydelig soneforvaltning i sine prioriteringer av områder til rovvilt og beitenæring i forvaltningsplanene. I brevet fremgår det blant annet at:

"Det følger av rovviltforliket i 2011 at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. I oppfølgingen av dette punktet er det en forutsetning at arealdifferensieringen i de regionale forvaltningsplanene legger best mulig til rette for at en slik forvaltning lar seg gjennomføre. Klima- og miljødepartementet ber rovviltnemndene vektlegge dette hensynet i sine prioriteringer av områder til rovvilt og beitenæring i forvaltningsplanene. Videre vil Klima- og miljødepartementet understreke at det ved fastsettelse av arealdifferensieringen i forvaltningsplanene må legges vekt på slike forhold som blant annet de store rovdyrenes biologi, nåværende utbredelse og hva som er egnede leveområder for de ulike artene. Samtidig forutsetter den todelte målsettingen at områder som prioriteres for beitedyr har et omfang og arrondering som legger til rette for levedyktig næringsdrift. Dette både for å oppnå bestandsmålene for store rovdyr i prioriterte yngleområder og et redusert skadeomfang med forutsigbarhet for næringsmessig beitebruk i prioriterte beiteområder."

Den 11. juni 2015 sendte Klima- og miljødepartementet brev til rovviltnemnda i region 7. I brevet understreket departementet at den videre oppfølging av brevet fra 2014 har vært et sentralt tema i de påfølgende møtene mellom rovviltnemndene, Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Departementet viste i sitt brev til et brev fra Mattilsynet fra mai 2015 om situasjonen i Saltdal kommune og ba om at rovviltnemnda i region 7 tok informasjonen fra Mattilsynet om situasjonen i Saltdal med seg inn i arbeidet med revidering av forvaltningsplanen.

Den 1. juli 2015 sendte Klima- og miljødepartementet brev til Fylkesmannen i Nordland og Miljødirektoratet. Rovviltnemnda i region 7 mottok kopi av dette brevet. I brevet beskrives situasjonen i Saltdal som spesielt forvaltningsmessig utfordrende. Bestandsdata om rovvilt viser at det er forekomster av bjørn, jerv, gaupe og kongeørn i området, og risikoen for tap av beitedyr er høy. Tapsstatistikken i det aktuelle området viser grunn til bekymring.

Departementet uttalte videre at "*Departementet er godt kjent med at rovviltnemnda i region 7 er i gang med en revisjon av forvaltningsplanen, men finner det nødvendig allerede nå [å] vurdere en styrking av tiltakene i det tapsutsatte området.*"

I brev datert 20. juli 2016 sendte daværende Landbruks- og matminister og Klima- og miljøminister brev til rovviltnemnda i region 7. Situasjonen i Nordland beskrives som "*svært utfordrende*", og tilsendt informasjon fra Mattilsynet fra mai 2015 om situasjonen i Saltdal understreker dette. I brevet fra ministrene fremgår det at det nå haster med å fastsette nye områder som på en langt bedre måte enn i dag ivaretar hensynet til beitedyr og rovdyr i Nordland. Ministrene ber om at arbeidet med ny forvaltningsplan ferdigstilles innen 1. januar 2017.

I tråd med vedtatte saksbehandlingsregler ga Miljødirektoratet en faglig tilrådning om utkast til forvaltningsplan i region 7 den 13. mars 2017. Direktoratet konkluderte med at forvaltningsplanen ikke er i tråd med regelverket, at den ikke er egnet som et praktisk styringsverktøy for rovviltforvaltningen og at prioriteringen av beite- og rovviltområder ikke er egnet til å oppnå de nasjonale bestandsmålene i regionen i den kommende planperioden.

Etter Miljødirektoratets tilrådning sendte Klima- og miljødepartementet brev til rovviltnemnda i region 7 den 19. september 2017. I brevet ba departementet rovviltnemnda om å gjøre nødvendige endringer i forvaltningsplanen. Departementet spesifiserte tydelig hvilke deler av forvaltningsplanen som måtte endres og ba om at:

- Forvaltningsplanen skal bringes i tråd med gjeldende regelverk.
- Arealdifferensieringen skal være egnet til å ivareta de nasjonale bestandsmålene for rovvilt som er satt for regionen.
- Forvaltningsplanen skal bidra til å skape forutsigbarhet, både for beitenæringene og med tanke på å oppnå nasjonale bestandsmål for regionen.
- Politikk for å endre gjeldende regelverk skal ikke forankres i forvaltningsplanen.

Rovviltnemnda i region 7 sendte brev til departementet den 23. februar 2018. I brevet fremgår det at det videre arbeid med forvaltningsplanen ble utsatt. Dette ble begrunnet med at de ønsket et møte med departementet for å drøfte utfordringene med sonering og bestandsmål i region 7. Det ble avholdt møte med statssekretær Atle Hamar i Klima- og miljødepartementet og rovviltnemnda i region 7 den 23. april 2018. Rovviltnemnda fikk i møtet beskjed om at det kunne være naturlig å se hen til sekretariatet (Fylkesmannen i Nordland) sitt innspill til ny soneinndeling i Nordland, når de skulle følge opp departementets oppdrag.

Den 30. mai 2018 ble det avholdt møte i rovviltnemnda i region 7 hvor departementets oppdrag ble behandlet på nytt. Rovviltnemnda besluttet å endre forordet til forvaltningsplanen. Ut over dette har rovviltnemnda ikke gjort endringer i forvaltningsplanen. Når det gjelder soneinndeling av bjørn i regionen, ønsker nemnda å avvente ytterligere utredninger før det blir tatt stilling til endringer i bjørneområdet. På bakgrunn av dette har

rovviltnemnda i region 7 vedtatt å ikke følge opp de tre første kulepunktene i departementets spesifiserte oppdrag fra brev sendt i september 2017.

Klima- og miljødepartementets vurdering og konklusjon:

Klima- og miljødepartementet viser til tidligere dialog og signaler som er gitt til Rovviltnemnda i region 7 om forvaltningsplanen for regionen.

Departementet ga tilbake i 2014 generelle signaler om behovet for en tydeligere soneforvaltning. Dette er fulgt opp med mer konkrete føringer direkte til region 7 i brev og møter både i 2015, 2016, 2017 og 2018. Departementet konstaterer at nemnda ikke har gjennomført endringer i planen i tråd med de signaler som er gitt fra departementet. Departementet mener det foreligger god nok kunnskap som taler for å gjøre endringer i soneinndelingen av bjørn i regionen. Klima- og miljødepartementet mener det er avgjørende å nå få på plass en forvaltningsplan som sikrer forutsigbarhet og som er i samsvar med gjeldende regelverk og politikk på rovviltfeltet.

På denne bakgrunn har departementet besluttet å hente inn forvaltningsplanen. Departementet vil gjennomføre nødvendige endringer i forvaltningsplanen. I denne prosessen vil departementet ha kontakt med Miljødirektoratet, rovviltnemnda i region 7 sitt sekretariat og rovviltnemnda i region 7. Rovviltnemnda sin nåværende og vedtatte plan vil gjelde inntil departementet har gjennomført nødvendige endringer i forvaltningsplanen.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Amalie Jota
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Nordland
Miljødirektoratet

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 16.07.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/7466

Saksbehandler:
Anders Braa

Faglig tilråding - klage fra NOAH på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i rovviltregion 7 i 2018–2019 - Nordland fylke

Vi viser til forespørsel fra Klima- og miljødepartementet 2. juli 2018 om faglig tilråding i klagesak fra NOAH- for dyrs rettigheter. NOAH klagde 21. juni 2018 på rovviltnemnda i region 7, Nordland, sitt vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i perioden 2018/2019. Kvoten ble fastsatt til 16 jerver, og begrenset til 8 hunndyr.

Rovviltnemnda i region 7 har behandlet klagen i brev av 29. juni 2018, og finner ikke grunnlag i klagen for å endre sitt vedtak. Saken ble sendt over til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Faglig tilråding fra Miljødirektoratet

NOAH sin klage er delt inn i 4 hovedtema. Miljødirektoratet vil i det følgende kommentere hvert tema:

Rovviltnemnda har ikke myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv.

Myndigheten til å treffe vedtak etter rovviltforskriften § 7 er knyttet til hvorvidt antall ynglinger totalt pr år ligger på eller over bestandsmålet for regionen. For gaupe og jerv benyttes gjennomsnittlig antall ynglinger over siste 3-årsperiode som uttrykk for årlig yngling. I henhold til rapport fra Rovdata (NINA Rapport 1391) er gjennomsnittlig antall ynglinger i perioden 2015 - 2017 10,7 ynglinger av jerv i Nordland. Bestandsmålet for regionen er 10 årlige ynglinger. Rovviltnemnda har derfor myndighet til å vedta kvote for lisensfelling i 2018/2019.

Vedtaket oppfyller ikke vilkåret om at fellingen ikke truer jervebestandens overlevelse på lang sikt. Rovviltnemnda er satt til å forvalte jervebestanden slik at sannsynligheten er størst mulig for å ligge på bestandsmålet for regionen ved neste års yngling. Virkemiddelet for bestandsregulering er lisensfelling, som i motsetning til ordinær jakt er skademotivert. Forvaltningen av jerv skal være geografisk differensiert. Når det gjelder region 7 har Klima- og miljødepartementet bedt om en revisjon av forvaltningsplanen som blant annet omfatter forvaltningssone for jerv.

Rovviltnemnda har vedtatt fellingskvote i samsvar med innstilling fra sekretariatet. Sekretariatet har blant annet opplyst at det så langt var registrert 11 ynglinger i Nordland i 2018. I ettertid er det registrert ytterligere 1 yngling, slik at foreløpig tall for 2018 er 12 ynglinger. Endelig rapport om årets yngling vil foreligge fra Rovdata i oktober i år.

Saksfremlegget fra Fylkesmannen er fyldig og gir en god oversikt over relevant kunnskap som bakteppe for rovviltnemndas vedtak. Vi anser at kravet til kunnskap etter naturmangfoldloven § 8 som ivaretatt, og føre-var-prinsippet i samme lov § 9 er derfor ikke aktuelt.

Miljødirektoratet konstaterer at kvotevedtaket ligger på samme nivå som forrige fellings sesong. Kvoten er høy, og vi anser det som lite sannsynlig ut fra tidligere erfaring at hele kvoten vil bli tatt ut. Vi anser det også som lite realistisk at en eventuell restkvote vil bli tatt ut i sin helhet etter vedtak om skadefelling fra Miljødirektoratet vinteren 2019.

Vedtaket er ikke skademotivert

Lisensfelling er skademotivert, jf. naturmangfoldloven § 18, og er et hovedvirkemiddel for å regulere bestandsveksten av jerv. Likeledes er lisensfelling et virkemiddel for å styre bestanden i større grad inn mot forvaltningssoner og vekk fra beiteprioriterte områder, jf. prinsippet om differensiert forvaltning. En viktig forutsetning for det er at forvaltningsområder for jerv er tilstrekkelig store og har tilstrekkelige kvaliteter for å ivareta en funksjonell differensiert forvaltning.

Vedtaket oppfyller ikke kravet om å finne andre tilfredsstillende løsninger

Miljødirektoratet mener det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling for å dempe skader og regulere bestanden av jerv i viktige beiteprioriterte områder. Vi er enig med klager i at det ikke er en målsetting å ta ut alle jerver som måtte befinne seg utenfor forvaltningsområder for jerv. I Nordland vil dessuten den differensierte forvaltningen av jerv være mindre tydelig enn andre regioner på grunn av mangel på tilstrekkelig areal avsatt til forvaltning av jerv.

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til saksfremstilling fra Fylkesmannen, og tilrår på den bakgrunn ikke å endre rovviltnemnda sitt vedtak. Vi viser imidlertid til at forvaltningsplanen for regionen ikke gir tilstrekkelig forutsigbarhet for beitenæringen eller tilstrekkelig grunnlag for en differensiert forvaltning av jerv.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Nordland

Moloveien 10

8002 Bodø

Rovviltnemnda region 7 v/Fylkesmannen i
Nordland

Moloveien 10

8002 Bodø

NOAH- for dyrs rettigheter

Dronningens gt. 13 0152 OSLO

Rovviltnemnda i region 7
c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10
8002 BODØ

Trondheim, 17.08.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/6058

Saksbehandler:
Veronica Sahlén

Kvote for lisensfelling av brunbjørn i 2018 - region 6, 7 og 8

Miljødirektoratet fatter vedtak om lisensfelling av brunbjørn innenfor region 6, 7 og 8 i 2018. Kvoten settes til totalt tre bjørner, hvorav to bjørner innenfor region 6 og én bjørn innenfor region 8. Kvoten for region 7 fastsettes til null bjørner, og det åpnes ikke for felling i denne regionen. Nærmere kvote- og områdeavgrensning følger av dette vedtak.

Et uttak av 3 bjørner vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse, ettersom kvoten er innrettet slik at felling i hovedsak vil omfatte hanner utenfor reproduksjonsområdene. Lisensfellingene iverksettes for å forhindre framtidige skader på husdyr.

Bakgrunn

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling etter forskriftens § 10 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Direktoratet viser videre til brev til Miljødirektoratet fra Rovdata datert 15. mai 2018 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og brunbjørn. Av rapporten fremgår det at det nasjonale målet om antall ynglinger av brunbjørn ikke er nådd for region 6, 7 og 8.

Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt dersom situasjonen tilsier det, jf. naturmangfoldloven § 18 og rovviltforskriften § 13. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse, og at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets vedtak i saken.

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i enhver region.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse. Vedtaket gjelder kvote for lisensfelling og det er ikke aktuelt å stille fordyrende vilkår i vedtaket. Direktoratet anser derfor ikke § 11 som relevant i saken.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...) b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtaket etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):
Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Miljødirektoratet viser videre til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull av brunbjørn er ikke nådd for landet som helhet, og det regionale delmålet for region 6, 7 og 8 er heller ikke nådd. Kvoten og områdeavgrensning for lisensfelling i region 6 - 8 må fastsettes slik at dette ikke hindrer en vekst mot de fastsatte bestandsmål. Det skandinaviske bjørneprosjektet har beregnet at måloppnåelse på brunbjørn (da 15 årlige ynglinger) vil ta flere år, og dette vil fortsatt være tilfelle selv om bestandsmålet senere er redusert til 13 årlige ynglinger.

Rovviltforliket i 2011 legger videre til grunn at det er et mål at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Praksis med at de regionale rovviltnemndene har myndighet til å fastsette kvoter for lisensfelling for arter der regionalt bestandsmål er oppnådd opprettholdes. Samtidig er det understreket at også i de tilfeller der bestandsmålet ikke er nådd, skal rovviltnemndenes syn tillegges betydelig vekt. Direktoratet har mottatt anbefalinger fra rovviltnemndene i region 6 - 8 om kvoter og områdeavgrensning for lisensfelling av brunbjørn i 2018.

Generelt om uttak av rovvilt:

Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen setter de overordnede rammebetingelsene for uttak av rovvilt, og Stortinget har i rovviltforliket i 2011 presisert at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av disse bestemmelsene. Bernkonvensjonens artikkel 9 er sentral hva gjelder adgang til uttak av rovvilt for å beskytte bestemte interesser. Bestemmelsen inneholder to generelle vilkår i tillegg til flere spesielle vilkår. For at det skal kunne gjøres unntak fra artiklene 6 og 7 og gis tillatelse til felling av rovvilt, må begge de generelle vilkårene være oppfylt samt ett av de spesielle vilkårene. Det første generelle vilkåret er at det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning. Det andre generelle vilkåret er at unntaket ikke vil være skadelig for bestandens overlevelse. Det mest aktuelle vilkåret er at unntaket skal avverge alvorlig skade på blant annet husdyr og tamrein.

Bestemmelsen er gjennomført i naturmangfoldloven § 18, som slår fast at det ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillates uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk bl.a. for å avverge skade på husdyr og tamrein. Vedtak om uttak kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Om lisensfelling:

I St.meld. nr. 15 (2003-2004) er det lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling og kvotejakt som framtidige beskatningsformer på rovvilt. Innenfor rammen av norsk lovverk og hensynet til Bernkonvensjonens bestemmelser vil dette innebære at felling av brunbjørn kan foregå som lisensfelling. Bakgrunnen for dette er ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere.

Kunnskapsgrunnlaget

Vurdering av bestandssituasjonen for brunbjørn:

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3, rapport fra Rovdata 15. mai 2018 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, ulv og brunbjørn, rapport fra Rovdata april 2018 vedrørende DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2017 (NINA Rapport 1494), og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. DNA-analyser av innsamlede prøver gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanndyr og hunndyr.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ynglinger. Det Nasjonale overvåkningsprogrammet har derfor tatt i bruk en metode utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Metoden tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. I henhold til rapporten fra Rovdata, er det beregnet at det i 2017 ble født mellom 3 og 12 kull i Norge, og at det mest sannsynlig ble født 7 kull.

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 125 ulike brunbjørner i Norge i 2017, 55 hunnbjørn og 70 hannbjørn. Dette er samme antall som i 2016, men nedgang sammenliknet med tidligere år, se tabell 1. Hunnbjørnene ble, i samsvar med tidligere års DNA-undersøkelser, kun påvist i begrensede og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Nordland, Trøndelag og Hedmark fylker. Antallet på 125 ulike individer er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en lykkes i å samle materiale etter samtlige individer i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Analyser har vist at opptil halvparten av alle binner som blir påvist i Norge, har sitt hovedsakelige leveområde i Sverige (Bischof m fl. 2015).

Tabell 1. Oversikt over antall brunbjørner registrert i Norge samt antall beregnede ungekull 2012 - 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hannbjørn	76	93	82	75	74	70
Hunnbjørn	51	55	54	53	51	55
Totalt antall individer	137	148	136	128	125	125
Antall ungekull	6	7	6	6	6	7

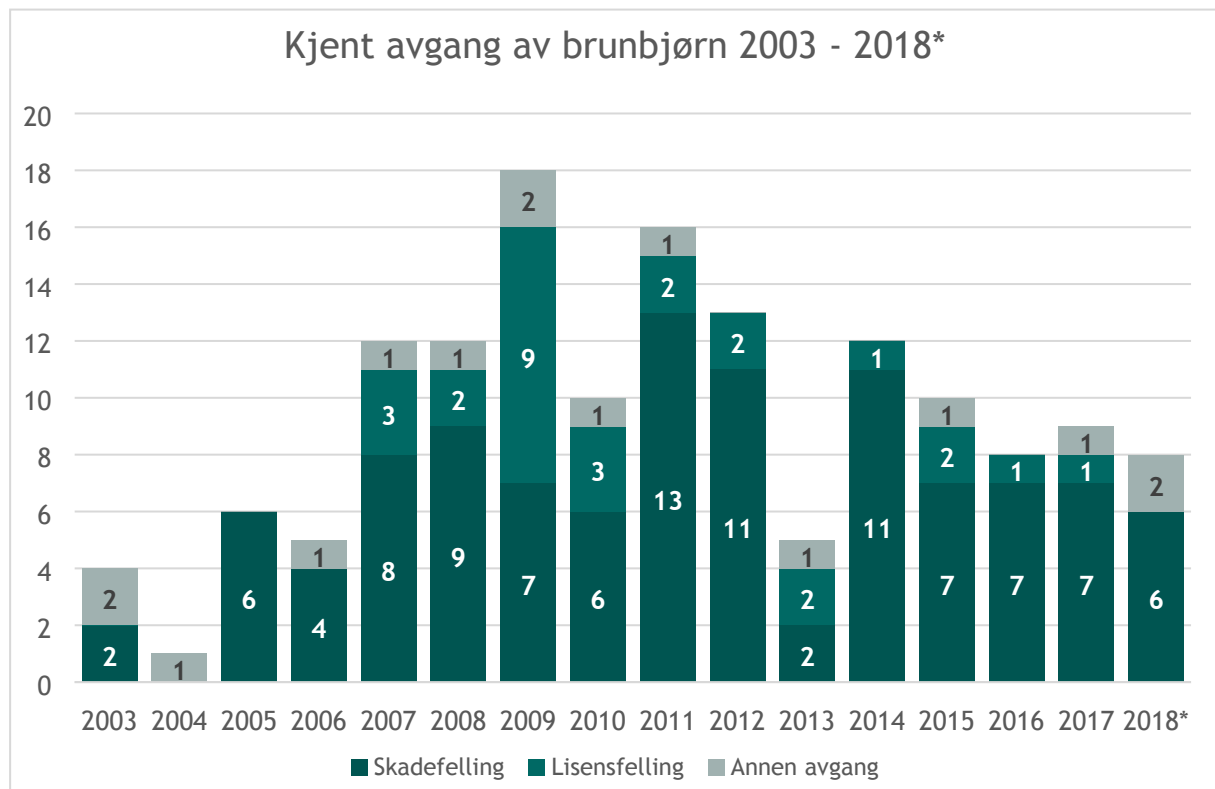
Av de 125 individene som ble påvist i Norge i 2017 er 93 kjent fra før (2009-2016) ved DNA-analyse i enten Norge, Sverige, Finland og/eller Russland. Blant de 125 individene i Norge har 29 av disse med sikkerhet blitt påvist med DNA-analyser i Sverige (23), Finland (2), og Russland (3), samt ett individ som har blitt påvist i både Finland og Russland, i perioden 2005 - 2017.

Rovviltforliket fra 2011 sier at det skal tilstrebes en brunbjørnebestand der antall hanner ikke overstiger 1,5 ganger antallet binner. Det ble felt 9 brunbjørner i Norge i løpet av 2017, samtlige hannbjørner og samtlige hadde blitt påvist i Norge ved DNA-analyse tidligere. Dette betyr at av de 70 hannene som ble registrert i fjor lever maksimalt 61. Dermed er forholdstallet mellom hannbjørner og hunnbjørner under det tak på 1,5 som ble fastsatt av Stortinget.

Bestandssituasjonen for brunbjørn i Norge er sterkt påvirket av bestandssituasjonen på svensk side. I rapport «Bjørnstammens storlek i Sverige 2013» fra Det skandinaviske bjørneprosjektet er bestanden av bjørn i Sverige vurdert til å bestå av omlag 2800 individer. Dette er en reduksjon i bestanden fra første bestandsestimat i 2008 hvor bjørnebestanden var estimert til om lag 3200 individer. Nedgangen er størst i Norrbotten og Jämtlands län, mens den i resterende län har en relativt stabil bestand. Resultatene fra de siste DNA-undersøkelsene i Jämtland/Västernorrland i 2015 viser at nedgangen har fortsatt i Jämtland også etter 2013 ("Bjørnstammens storlek i Jämtlands och Västernorrlands län 2015", Bjørnprosjektet rapport 2017-2). Den siste DNA-undersøkelsen fra Norrbotten i 2016 viser en nedadgående trend også i Norrbottens län ("Bjørnstammens storlek i Norrbottens län 2016", Bjørnprosjektet rapport 2017-3). Siste DNA-undersøkelse i Sverige omfattet Dalarna, Gävleborg og Värmland samt deler av Västmanland, Örebro, Uppsala og Stockholms län og ble gjennomført i 2017 (kilde: Viltskadecenter, SLU 2018-2). Resultatene er fra et noe større område enn det som var omfattet av forrige undersøkelse i 2012 (Dalarna og Gävleborgs län) og viser omtrent samme antall individer (beregnet antall 841 individer innenfor hele det undersøkte området i 2017). Det vil bli gjennomført en ny bestandsestimering for hele svenske populasjonen i løpet av høsten 2018.

På svensk side er det åpnet for skade- og lisensfelling ("skydds- og licensjakt"). Fram til og med 2012 økte lisensfellingskvotene. I tillegg har skadefelling på våren, primært i reinbeiteområdene i grensene til Norge, fått en økt betydning siden 2008. Total kjent avgang av brunbjørn i Sverige i 2013 til og med 2017 har vært i gjennomsnitt ca. 316 bjørner per år. Bestandsnedgangen i Sverige som følge av stort uttak de siste årene vil kunne få stor betydning for tiden det tar før man oppnår det vedtatte bestandsmålet i Norge. Så langt i 2018 er kjent avgang i Sverige 45 bjørner, hvorav 33 er felt på skadefelling, og länsstyrelsene har åpnet for felling av til sammen 284 brunbjørner under årets lisensfelling i Sverige.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap), og felling av store bjørnehanner medfører økt forekomst av infanticid året etter. Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisens- og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen (se figur 1).

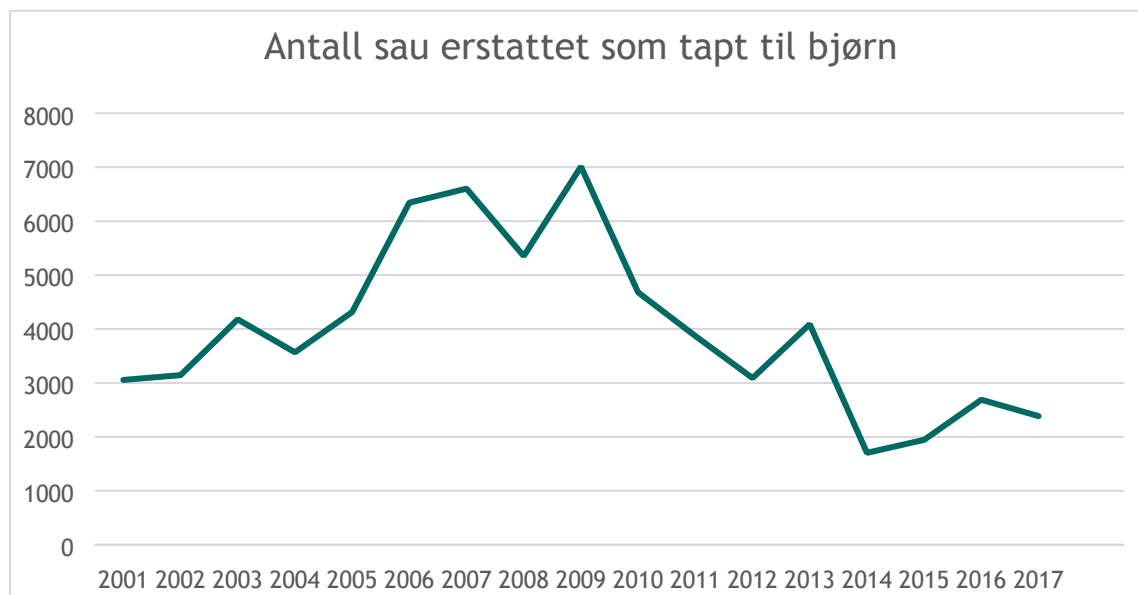
Figur 1. Total kjent avgang av brunbjørn i Norge 2003 til 2018* (*1. april t.o.m. 15. august 2018).

Vurdering av skadepotensialet på husdyr og tamrein:

For landet som helhet har det vært en tydelig nedgang i antall sau som er verifisert tatt av rovvilt, og sau erstattet som drept av rovvilt de siste årene. Fjorårets tapstall viste en svak oppgang, men tapstallene de tre siste årene har vært de laveste den siste 10-årsperioden. Antallet sau på utmarksbeite har holdt seg relativt stabilt i samme periode, men innenfor yngleområdene for brunbjørn har flere brukere omstilt til annen drift eller har besetningen innenfor rovviltavvisende gjerder.

Fra 2012 til 2017 har antall sau det er søkt erstatning for gått ned fra 52 000 til 38 500. Etter beitesesongen 2017 utbetalte fylkesmennene erstatning for omtrent 18 300 sau som drept av fredet rovvilt. Dette er en nedgang på omtrent 13 000 dyr fra beitesesongen 2013 hvor 31 000 sau og lam ble erstattet, og på omtrent 22 000 dyr fra beitesesongen 2007 hvor nærmere 40 000 sau ble erstattet.

Brunbjørn er totalt sett en vesentlig skadevolder på sau. Skadene kan variere mye, både mellom år og områder, og tapene er redusert betraktelig de siste årene. I 2017 ble det erstattet 2386 sau og lam som tatt av bjørn, hvilket er en liten nedgang fra 2016 hvor det ble erstattet 2697 sau og lam som tapt til bjørn. Til sammenligning ble det i 2009 erstattet 7000 sau og lam som tatt av bjørn, noe som viser at skadene forårsaket av bjørn har gått vesentlig ned de seinere år (figur 2).

Figur 2. Sau og lam erstattet som drept av brunbjørn i perioden 2001-2017.

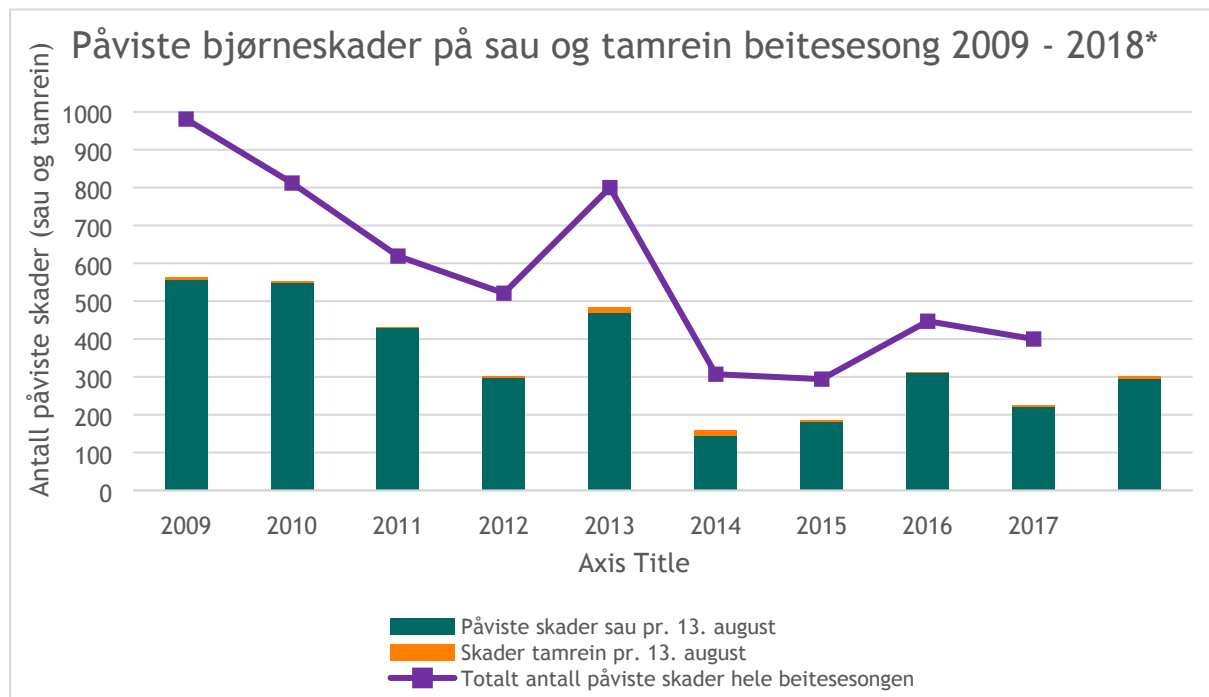
Det har også vært en nedgang i antall verifiserte rovviltskader forårsaket av brunbjørn. I 2017 ble det dokumentert eller antatt drept 339 sau og lam av brunbjørn i hele Norge, som er høyere enn i 2015, men lavere enn i 2016. Tilsvarende tall for 2013 var 786 verifiserte skader, og 516 i 2012. For rovviltregionene med bestandsmål for brunbjørn er det også en generell nedgang i dokumenterte og antatte skader forårsaket av brunbjørn de siste årene, men det var en økning i verifiserte skader i 2016 og 2017 sammenlignet med de foregående to årene (se tabell 2). Så langt i 2018 er antall verifiserte skader høyere enn tilsvarende periode i fjor.

Tabell 2. Antall sau og lam dokumentert eller antatt drept av brunbjørn 2012-2018 i de aktuelle fylker med mål om yngling av brunbjørn.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
Hedmark	153	108	87	22	102	125 (94)	17
Møre og Romsdal	9	0	0	0	0	0	0
Trøndelag	193	435	116	137	267	239 (112)	197
Nordland	80	101	59	7	12	0	4
Troms	17	26	0	14	27	9 (8)	68
Finnmark	9	0	0	86	0	3 (0)	0
Totalt	461	670	262	266	394	376 (214)	286

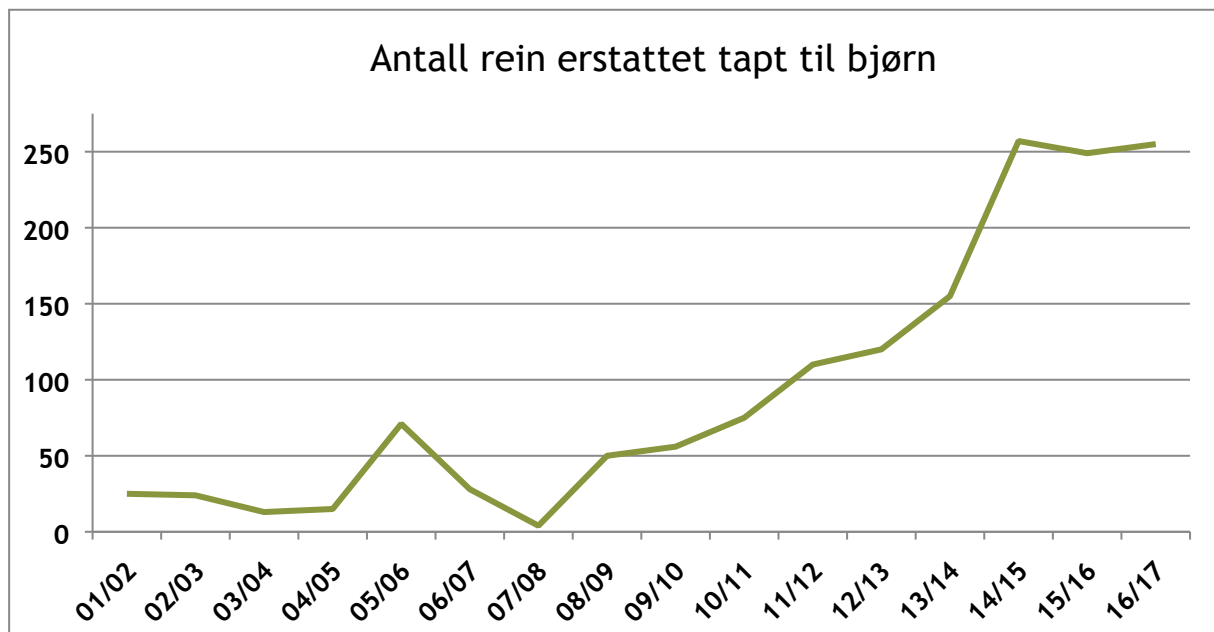
*For kolonnen 2018 vises antall sau og lam dokumentert og antatt drept av bjørn så langt i år (fra 1. november 2017 - 13. august 2018), tallene i parentes i kolonnen 2017 tilsvarer samme periode.

Hittil i årets beitesesong er det registrert 298 sau eller lam, og 6 tamrein dokumentert eller antatt tatt av brunbjørn i hele landet (hentet fra Rovbase i perioden fra 1. november 2017 til 13. august 2018, se figur 3). Sammenlignet med tilsvarende periode i fjor (222 sau eller lam og 4 tamrein) er årets skadeomfang som dokumentert kan tilskrives brunbjørn høyere.

Figur 3. Påviste (dokumentert eller antatt sikker) skader på sau og tamrein forårsaket av brunbjørn i beitesesongen 2009 - 2017, samt antall påviste skader på sau og tamrein i perioden 1. november til 13. august i erstatningsåret/beitesesongen 2009 - 2018. *Totalt antall påviste skader for 2018 kan endres.

Brunbjørnens predasjon på tamrein er undersøkt i en studie i Nord-Sverige. Det antas at predasjonen på tamrein er størst under kalvingsperioden. Grad av overlapp mellom kalvingsområder og tette bjørnebestander vil derfor ha stor innvirkning på skadepotensialet. De fleste reinbeitedistrikter i Norge har kalvingsområder som i liten grad har besøk av brunbjørn, og det påvises kun noen få rein drept eller skadet av brunbjørn hvert år. Likevel har forskningsprosjektet vist at brunbjørnpredasjon på reinkalv i kalvingsperioden kan være veldig vanskelig å påvise. Dette har i økt grad blitt tatt hensyn til i skjønnsvurderingen i erstatningsutmålingen, og antall rein erstattet til brunbjørn har økt de siste årene (Figur 4).

Figur 4. Tamrein erstattet som drept av brunbjørn reindriftsåret 2001/2002 - 2016/2017.

Det følger videre av naturmangfoldloven § 14 første ledd at tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Annet ledd slår fast at ved vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnet for samisk kultur. Vedtaket er fattet på bakgrunn av skadebildet og det ivaretar slik sett både andre samfunnsinteresser etter første ledd og naturgrunnet for samisk kultur etter annet ledd.

Om arealdifferensiering i rovviltregionene:

Av rovviltforliket i 2011 fremgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Det vil si at det skal være tydelige forvaltningsmessige forskjeller i henholdsvis prioriterte rovviltområder og prioriterte beiteområder. For å øke forutsigbarheten i beitenæringen skal det, utenfor prioriterte yngleområder for brunbjørn, gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

I sine forvaltningsplaner legger rovviltnemndene opp til en begrenset utbredelse av ynglende brunbjørn innenfor regionene for å redusere tap og konfliktnivå. I tråd med rovviltforliket av 2011 skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling i prioriterte rovviltområder, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det vil si at rovviltet gis tydelig prioritet fremfor produksjoner basert på utmarksbeite, og at det skal praktiseres en høy terskel for tillatelse til uttak av rovvilt i slike områder.

Miljødirektoratet legger til grunn at den regionale rovviltnemnda for forvaltningsregion 8 med sin geografiske differensiering har søkt å ivareta de hensyn som er nedfelt naturmangfoldloven § 12. Rovviltnemndene i region 6 og 7 har nylig revidert sine respektive forvaltningsplaner for rovvilt. Direktoratet viser til våre uttalelser til forvaltningsplanene for region 6 og 7 angående den geografiske differensieringen relatert til bjørn som nemnda har lagt til grunn.

Roviltnemndenes anbefalinger

Roviltnemnden i region 6 - Trøndelag og Møre og Romsdal (møte 24. mai 2018).

"Sekretariatets vurdering

Det er ikke bestandsmessige data som taler for at det bør tillates uttak av bjørn i region 6 i 2018, men prinsippet om differensiert forvaltning og påviste skader i prioriterte beiteområder, kan legges til grunn for å likevel tillate felling. Sekretariatet er kjent med at effektiviteten av lisensfelling av bjørn har vært meget lav i region 6. Det er ikke felt bjørn på lisensfelling siden 2009. Det har i en årrekke frem til og med 2016, av Miljødirektoratet blitt åpnet for lisensfelling av bjørn i de prioriterte beiteområdene i forhold til bjørn i regionen. Sekretariatet tilrår at denne praksisen videreføres. Allmenngjort felling skal foretrekkes fremfor bruk av ekstraordinære uttak. Og i de prioriterte beiteområdene bør lisensfelling av den grunn tillates. Det er slik vi ser det ønskelig at det settes en felles lisenskvote for bjørn gjeldende for alle områder utenfor forvaltningsområdet for bjørn i regionen. Dette da vandringskapasiteten til hannbjørn er stor og det er vanskelig å si hvor det vil oppholde seg bjørn høsten 2018, nå.

Det er viktig for måloppnåelse til region 6, at en styrer fellingene av bjørn til områder der sannsynlighet for å felle binne er lav. Enhver binne er av stor betydning for å nå bestandsmålet for bjørn i regionen, og også for å få opp andelen binner i bestanden. Det må derfor ikke åpnes for lisensfelling innenfor forvaltningsområdet, ei heller tillates felling av binne eller hennes unger dersom slike skulle opptre i de områdene der det blir åpnet for lisensfellingen. De tiltak som kan settes inn for å hindre at binne skytes, skal være iverksatt.

Roviltnemndas vedtak (enstemmig):

Roviltnemnda for region seks foreslår følgende kvote for lisensfelling av bjørn i 2018 for region 6 Midt-Norge:

- *Prioritert beiteområde:*
 - *3 (tre) bjørner*
- *Forvaltningsområde bjørn:*
 - *0 (null) bjørner*

Binne med unge(r) samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra fellingstillatelsen.

Bjørner som eventuelt felles på skadefelling i forkant av lisensfellingsperioden belastes lisensfellingskvoten."

Roviltnemnden i region 7 - Nordland (møte 30. mai 2018)

"Roviltnemnda legger til grunn at bestandsmålet for bjørn ikke er oppfylt i region 7 eller for landet som helhet, og at myndigheten til å vedta kvote for lisensfelling av bjørn i Nordland høsten 2018 derfor ligger hos Miljødirektoratet.

Med bakgrunn i de siste årenes utvikling i antall bjørner i Nordland og skadesituasjonen for sau og tamrein i forhold til bjørn, vurderer Roviltnemnda i Nordland at det ikke er grunnlag for lisensfelling av bjørn i Nordland i 2018. Dersom det i løpet av vår/sommer 2018 oppstår skadesituasjoner knyttet til hannbjørner i viktige beiteområder, anbefaler vi at direktoratet åpner for en begrenset lisensfelling i slike områder."

Rovviltnemnden i region 8 - Troms og Finnmark (møte 1. juni 2017)

"Finnmark: Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-områdene i Finnmark. Det anbefales en kvote på fire - 4 - bjørn i B-området i Finnmark, hvorav inntil to binner. Kvoten fordeles til 1 bjørn i B-området øst for Munkefjorden i Sør-Varanger kommune og inntil 3 bjørner til B-området i Finnmark for øvrig. Det anbefales at lisensfelling stoppes i Finnmark dersom det blir felt to binner, uavhengig av hvor i B-området felling skjer.

Troms: Det anbefales ikke å åpne for jakt i A-området i Troms. Det anbefales en kvote på én - 1 - bjørn i B-området i Troms.

Bjørnebinner med unger som opptre sammen bør unntas fra tillatelsen."

Totalt har rovviltnemndene i region 6 og 8 anbefalt en kvote på 8 brunbjørner fordelt på ulike områder innenfor fylkene og rovviltnemnden i region 7 har anbefalt at det kun åpnes for lisensfelling dersom skader oppstår i viktige beiteområder i beitesesongen 2018.

I region 5 - Hedmark og i region 3 - Oppland er det rovviltnemnden som har myndighet å fastsette lisensfelling kvote for bjørn. Region 5 åpnet for en samlet kvote for betinget skadefelling og lisensfelling på inntil 3 bjørner, der det som gjenstår på skadefellingskvoten per lisensfellingens oppstart blir lisensfelling kvoten for regionen. Klima- og miljødepartementet har stadfestet kvotens størrelse, men gjort endringer i fellingsområdet slik at kun områder utenfor prioriterte bjørneområder inngår i fellingsområdet. Så langt har en bjørn blitt felt på skadefelling og det gjenstår 2 bjørner på kvoten. Rovviltnemnden i region 3 fastsatte en kvote på 1 bjørn.

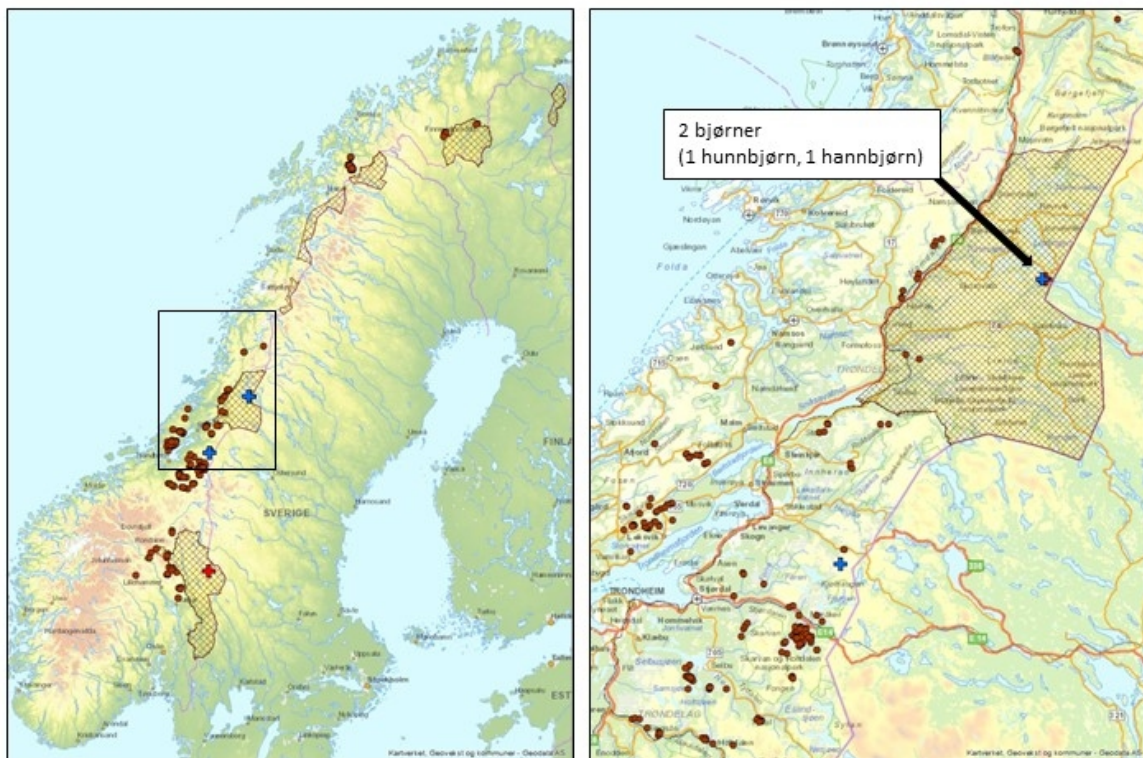
Miljødirektoratets vurdering

Lisensfelling, og for gaupe kvotejakt, er det primære virkemidlet for å regulere bestanden av fredet rovvilt i Norge. Dette inkluderer både regulering av bestandsstørrelse og av bestandsutbredelse, på bakgrunn av hva bestandsstørrelsen og/eller utbredelsen medfører av skadepotensiale ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Skademotivert lisensfelling etter naturmangfoldloven § 18 b er forskjellig fra skadefelling, hvor den primære hensikten er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor skadepotensialet er overhengende.

Utviklingen i brunbjørnbestanden i Norge har de siste årene gått i feil retning i henhold til fastsatt nasjonalt bestandsmål, og bestanden er i dag betydelig under målet. Av regionene som har nasjonale mål om ynglinger av brunbjørn er det kun region 5 som har nådd dette i dag. Antall påviste brunbjørnindivider har vist en nedadgående trend siden 2009 og er i år, sammen med 2016, det laveste i landet siden 2009, selv om beregnet antall ynglinger har holdt seg relativt stabilt i samme periode (se tabell 1). At antall ynglinger holder seg stabilt beror på at nedgangen i antall påviste bjørneindivider i hovedsak forklares i en nedgang i antall påviste hannbjørnindivider, mens antall binner har vært stabilt, og i 2017 svakt økende i framfor alt region 5. Denne økning i antall binner ga et høyre antall beregnet ungekull for region 5 i 2017. Utviklingen blant hannbjørner og hunnbjørner er et følge av at forvaltningen av brunbjørn i Norge generelt er innrettet mot bevaring av hunnbjørner. Fortetting av hunnbjørner og økt gjennomsnittsalder på disse er viktig for måloppnåelsen framover. Et økende uttak av større og eldre hannbjørner i områder tilgrensende hunnbjørnområder kan ha en negativ påvirkning på ungeoverlevelsen som følge av en økt forekomst av infanticid, noe som på sikt kan påvirke bestandsmål oppnåelsen. Trenden i den norske delen av

bestanden må ses i sammenheng med utviklingen på svensk side av fellesbestanden, som også viser en generell nedgang. Uttak på skadefelling i grensenære områder på våren vil ha en særlig betydning for den norske delen av bestanden. Utviklingen i grenseområder i Finland og Russland er i mindre grad kjent eller sammenlignbar.

Antall påviste skader forårsaket av bjørn har hatt en generell nedgang siden 2009. De tre siste beitesesongene har hatt de laveste tapstallene i samme periode. Så langt i 2018 er antall påviste bjørneskader høyere enn i fjor ved tilsvarende tidspunkt i beitesesongen (pr. 13. august). Skadene er avgrenset til et fåtall områder hovedsakelig utenfor bjørneforvaltningsområder, og ser ut til å skyldes en til flere bjørneindivider i hvert område (se figur 5). Særlig fire områder utpeker seg med forholdsvis omfattende bjørneskader utenfor områder prioritert til brunbjørn; Bardu kommune i Troms, deler av et flertall kommuner på Fosen, Meråker kommune samt deler av Selbu, Tydal, Midtre-Gauldal og Holtålen kommuner i Trøndelag fylke.

Figur 5. Skader forårsaket av bjørn pr. 13. august 2018 og skadefellinger, inkl. nødverge, på bakgrunn av påviste skader i 2018 (4 bjørner felt i perioden 4. juni til og med 15. august 2018). Tre av skadefellingene er gjennomført i Trøndelag fylke, inkludert én hunnbjørn.

Det er gjennomført to uttak av bjørn i Trøndelag i forkant av beitesesongen, på bakgrunn av skader i beitesesongen 2017. Det ble felt 1 bjørn i Meråker kommune og 1 bjørn i Midtre Gauldal kommune, begge i april. I løpet av juni måned har ytterligere fire bjørner blitt felt på skadefelling, inkludert en bjørn i nødverge. Tre av bjørnene ble felt i Trøndelag fylke (3 hanner, 1 binne) og 1 i Hedmark fylke (1 binne). Det er registrert to døde bjørnunger, også i Trøndelag fylke, i mai og juni måned. Skadesituasjonene innenfor de fire utpekte områdene i Trøndelag og Troms fylke har pågått også i juli og august måned, men foreløpig er det ikke felt noen bjørn på skadefelling innenfor disse

områdene. Per dags dato foreligger gjeldende skadefellingstillatelser innenfor de aktuelle områdene i Trøndelag, med unntak av Meråker kommune hvor skadefellingsforsøkene er stoppet på bakgrunn av tilstedeværelse av binne med unge. Det foreligger også gjeldende skadefellingstillatelser i Nordland og i Hedmark fylke.

Det er påvist totalt 5 skader til bjørn i region 7 i år - 3 i Grane kommune i juni måned og to i Hattfjelldal kommune 14. og 16. august.

Ut fra en totalvurdering av alle ovennevnte forhold anser Miljødirektoratet at det ikke finnes noen begrunnelse for lisensfelling for å regulere bjørnebestandens størrelse. Snarere er det et økende behov for vurdering av tiltak som kan bidra til å bringe bjørnebestanden i Norge nærmere vedtatt bestandsmål. Lisensfelling kan imidlertid være et virkemiddel også for å begrense bestandens utbredelse utfra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forekomst av brunbjørn i beiteprioriterte områder kan medføre et vesentlig skadepotensiale, og lisensfelling utenfor bjørneforvaltningsområder kan være motivert ut fra dette skadepotensialet, selv om bestanden er under regionale og eller nasjonale bestandsmål. Lisensfellingkvoten i Norge fastsettes så sent som mulig under beitesesongen, før lisensfellingsperiodens start, for å ta hensyn til skadesituasjoner forårsaket av brunbjørn utenfor bjørneprioriterte områder.

Det er et ønske om å utvikle jakt og fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltagelse av lokale jegere. Stortinget har, gjennom rovviltforliket i 2011, sagt at det skal gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres. Nåværende trender i bestands- og skadeutvikling gir mindre rom til en bred adgang til lisensfelling også utenfor forvaltningsområder for brunbjørn i Norge.

Miljødirektoratet vurderer at det er mulig å åpne for lisensfelling på bakgrunn av behov for regulering av bestandens utbredelse, motivert gjennom de skadesituasjoner som foreligger per dags dato, samt kjent aktivitet av brunbjørn i regionene. Direktoratet vurderer videre, på bakgrunn av brunbjørnens bestandsstatus, utviklingen i brunbjørnbestanden de siste årene samt kjent avgang av brunbjørn så langt i år, at kvoten må begrenses og fellingsområdene bør avgrenses til de områder innenfor regionene hvor det er pågående skadesituasjoner. Direktoratet har dermed etter en helhetsvurdering redusert kvoten for lisensfelling sammenlignet med den totale kvoten anbefalt av rovviltneemndene i region 6 og 8.

Ut fra dette finner vi grunnlag for å åpne for lisensfelling av inntil 2 bjørner i Trøndelag fylke i region 6 og 1 bjørn i Troms fylke i region 8. Det åpnes ikke for felling i region 7. De fastsatte fellingsområdene, som i sin helhet er utenfor de prioriterte bjørneområdene, reduserer sannsynligheten for å felle binner ned til et minimum. I tråd med anbefalingen fra rovviltneemnden i region 6 samt i tråd med Klima- og miljødepartementets klageavgjørelse på Miljødirektoratets avslag på skadefelling på binne med unge i Meråker kommune, vil det ikke bli åpnet for lisensfelling i områder utenfor bjørneprioriterte områder hvor det er påvist tilstedeværelse av hunnbjørn med unger. Andre tiltak vil prioriteres i det området inneværende beitesesong. Etter endt beitesesong vil skadeomfang og overvåkingsdata gi grunnlag for å vurdere målrettet felling av hannbjørn i Meråker våren 2019.

Et uttak av inntil 3 brunbjørner, i tillegg til de inntil 3 bjørnene som er vedtatt i region 3 og 5, vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse. Det vises i den forbindelse til beskrivelse av brunbjørnens bestandssituasjon i Norge og Skandinavia. Ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, er andre løsninger vurdert, men ikke funnet tilfredsstillende innenfor de prioriterte beiteområdene. Direktoratet gjør oppmerksom på at all avgang av brunbjørn innenfor den enkelte region etter at vedtaket er fattet belastes aktuell lisensfellingskvote. Brunbjørn felt ved lisensfelling belastes ikke kvote for betinget skadefelling i regionen. Direktoratet har i brev av 1. juni 2017 gitt fylkesmennene i region 6 - 8 betinget fellingstillatelse på brunbjørn som kan iverksettes etter gitte vilkår.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18, første ledd, bokstav b og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om lisensfelling av brunbjørn innenfor region 6, 7 og 8 i 2017.

Kvoten settes til totalt 3 brunbjørner, hvorav to (2) bjørner innenfor region 6, én (1) bjørn innenfor region 8, samt null (0) bjørner innenfor region 7.

Nærmere avgrensninger av kvoter og områder;

1.1. Region 6 - Trøndelag og Møre og Romsdal;

- 1.1.1. *Fellingsområde Nord (Fosen):* 1 bjørn. Fellingsområdet følger den nordvestre kanten av Trondheimsfjorden opp til Skarnsundbrua og videre på vestkanten av Skarnsundet, nordvestkanten av Beitstadfjorden og Beststadsundet opp til Hjellosen, deretter vest for RV17 opp til Sjøåsen, og deretter følger det vestkanten av Løgnin og Namsenfjorden. Fellingsområdet omfatter dermed hele Flatanger, Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Ørland, Rissa, Leksvik og Verran kommuner, samt deler av Inderøy, Steinkjer, Namdalseid og Namsos kommuner.
- 1.1.2. *Fellingsområde Sør (Selbu mm.):* 1 bjørn. Fellingsområdet: Fra Mebonden er fellingsområdet sør/vest for RV705 til den møter 6532 ved Myrmoen, deretter langs denne til den møter RV30 ved Kroken, deretter følger fellingsområdet østkanten av RV30 til E6, deretter øst for E6 til Ler, deretter sør for Fremovegen til Hyttfossen samt sør for Bjørsjøen og Selbusjøen tilbake til Mebonden. Fellingsområdet omfatter dermed deler av Selbu, Tydal, Røros, Holtålen, Midtre Gauldal, Melhus og Klæbu kommuner.

1.2. Region 7 - Nordland; 0 bjørner

1.3. Region 8 - Finnmark og Troms; 1 bjørn. Fellingsområde: De deler av Bardu kommune som er utenfor A-område for brunbjørn samt øst for E6 og sør for RV87, samt de deler av Målselv kommune sør for RV87 og vest for Kjervelva som følger Kjervelvdalen og Kløkkardalen opp til kommunegrensen til Bardu.

2. Særlige vilkår:

- A. Lisensfelling omfatter også områder vernet etter naturmangfoldloven der vernebestemmelsene åpner for dette eller der forvaltningsmyndigheten har gitt nødvendig dispensasjon.
- B. Fellingsperioden er 21. august til og med 15. oktober.

- C. Forsøk på felling kan bare skje i perioden fra 1 time før soloppgang til 2 timer før solnedgang.
- D. Lisensfelling av brunbjørn krever grunneiers tillatelse.
- E. Bruk av hund under lisensfelling er tillatt, med unntak av løs, på drevet halsende hund.
- F. Binne med unge(r), samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra lisensfelling.
- G. Lisensfelling på brunbjørn etter dette vedtak kan ikke drives som åtejakt. Et åte defineres som animalsk eller vegetabilsk materiale eller annet som er utplassert eller på annen måte tilordnet med hensikt å lokke til seg vilt.
- H. Felling eller forsøk på felling skal umiddelbart meldes til Fylkesmannen og Statens naturoppsyn. Jeger skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og jeger skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Fylkesmannen.
- I. Miljødirektoratet kan til enhver tid stanse lisensfelling eller endre fastsatt kvote dersom nye bestandsopplysninger eller opplysninger om irregulær avgang tilsier det, eller vilkårene A-H over ikke overholdes.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Dette vedtaket sendes til orientering til berørte rovviltnevnder, myndigheter og departement, samt til Sametinget og NJFF.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Vedlegg

- 1 Vedlegg - Lisensfelling av brunbjørn - Administrasjon og annen informasjon

Fylkesmannen i Oppland

Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

Deres referanse
Vår referanse 2018/4940-1 433.52 HKL
Saksbehandler Harald Klæbo, tlf. 61 26 60 56
Avdeling Miljøvernavdelingen

Dato 29.08.2018

Oversendelse av brev fra rovviltnemnda i region 3 - oppfølging av rovviltforliket

Som sekretariat for rovviltnemnda i region 3 oversender Fylkesmannen et brev rovviltnemnda vedtok i møte den 24. august (vedlagt).

Vebjørn Knarrum e.f.
avdelingsdirektør

Harald Klæbo
seniorrådgiver

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Vedlegg:

- Brev fra rovviltnemnda i region 3 av 24. august -18.

Kopi m/vedlegg:
Rovviltnemndene i region 1-8
Miljødirektoratet

ROVVILTNEMNDA I REGION 3

Oppland

Klima- og miljødepartementet
v/Ola Elvestuen
postmottak@kld.dep.no

Deres ref

Vår ref

Arkivnr

Dato 24. august 2018

Gjennomgang av rovviltforliket 2011

Rovviltnemnda i region 3, Oppland, har etter eige initiativ hatt ein gjennomgang av rovviltforliket frå 2011 og vil med dette brevet gje ei attendemelding på korleis vi ser på forvaltninga og forvaltningspraksis opp mot dette forliket, både opp mot eigen praksis og opp mot departement og Miljødirektoratet. Nemnda meiner at dei fleste punkta i rovviltforliket er fulgt tilfredsstillande opp, men meiner at på særleg tre område kan forvaltninga betrast:

Lisensfellinga på jerv fungerer for dårleg som bestandsregulerande verkemiddel. Dei tekniske hjelpemiddel i forsøksprosjektet må med bakgrunn i erfaringane som er gjort bli permanente. Fylkesmennene må gjevast løyve til å iverksette skadefelling på jerv vinterstid, der bruk av snøscooter blitt tillat.

Det må etablerast meir faste rutinar for at miljøforvaltninga tek ut ein større andel av restkvotene på rovvilt.

Der ein må gje beitenekt på grunn av omfattande skade av rovvilt, må forvaltninga få og bruke alle verkemiddel ein kan for å ta ut skadedyret som fører til beitenekten.

Som det står i forliket, skal norsk rovviltforvaltning skje innanfor ramma av det som står i naturmangfaldslova og Stortinget si behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettinga etter rovviltforliket av 2004, og den vidare oppfylginga av dette. All rovviltforvaltning av rovdyr skal bygge på vitenskapleg og erfaringsbasert kunnskap. Vidare skal det leggast vekt på regional forvaltning, respekt for eigedomsretten, og enkeltmenneska sine og lokalsamfunnet sin livskvalitet.

Det står også at det er eit mål at den regionale myndigheita i rovviltforvaltninga skal styrkast. Ei forvaltning basert på å sikre overleving av alle dei store rovviltartene i norsk natur i kombinasjon med ei forvaltning som dempar konflikhtar og motverkar utrygghet innanfor den todelte målsettinga.

Postadresse:
Rovviltnemnda i region 3
c/o Fylkesmannen i Oppland
Serviceboks

2626 LILLEHAMMER

Leder for rovviltnemnda:
Navn: Aud Hove
Telefon: 41559413
e-post:
aud.hove@oppland.org

Nokre punktvisse kommentarar til rovviltforliket 2011, nummer viser til punkta i sjølve forliksdokumentet:

1. Bestandsovervaking og registrering

1.1

Vi har inntrykk av at SNO prioriterer høgt å fylgje opp meldingar som ein vurderer det er mogleg å fastsetje konklusjonar på. Med stadig meir bruk av viltkamera og dokumentasjon via dei er det med og dempar konfliktnivået.

1.3

Det er minst 1/3 av rovviltkontaktane i Oppland som er gardbrukarar og fleire av desse er saueeigarar. Slik har det vore sidan rovviltkontaktnettet vart oppretta av FM i 1991 og vidareført av SNO som tok over i 2000. SNO har 2-3 samlingar i året med kursing og kompetanseheving av sine rovviltkontaktar. Dette er veldig bra.

1.4

Vi har sidan 2013 fått kr 500.000,- årleg til styrking av sekretariat. Nemndene har dei siste 4-5 åra vorte invitert til kompetansedagar når det er skifte av medlemmar, sam 1-2 årlege møte med KLD/LMD. Desse møtene ber preg av dårleg tid og kan brukast i større grad til dialog. Dei ulike rovviltnemndene har ulike utfordringar, men samtidig er det viktig at ein får høyre kva utfordringar dei ulike har og korleis departementa ser på det. Målet må vere ein dialog som gjer oss betre i den oppgåva vi har fått og skape forståing for utfordringar og handlingsrom i forvaltninga.

1.5

FM har stilt opp på diverse møter som er i regi av kommunar. Det er nesten kvart år arrangert seminar for kommunar med fellingsleiarar. FM og rovviltnemnda har årlege regionmøte med beitelag og kommunane der FKT-ordningar blir gått gjennom, samt at det blir gjeve status i rovviltforvaltninga og ført ein dialog på utfordringar kommunane slit med og kva rovviltnemnda jobbar med.

1.6

Vi har statleg støtte til gauperegistrering i regi av NJFF. Vi har statleg støtte til viltkameraprojekt i regi av NINA der lokale jegerar er involvert. Allmennheita kan sende inn DNA-materiale direkte til SNO/Rovdata. Rovbase si innsynsløysing er rigga slik at allmennheita kan sjå resultatet frå DNA, skadar og liknande. Auka bruka av kamera er til stor hjelp i bestandsregistreringsarbeidet.

1.7

Midla til bestandsregistrering av jerv har auka sidan 2011/2012. SNO sitt rovviltfellingsteam vart styrka med 1-2 stillingar. Vi merkar auka forventning om at SNO skal hjelpe dei kommunale fellingslaga, spesielt om det går ei skadefelling over lengre tid.

2. Konfliktdempende og førebyggende tiltak

2.1.4

Vi erfarer og har fått attendemelding på at FM handsamar søknader, også dei som blir fremma munnleg, utan unødig opphald. Dette betyr i praksis i Oppland at søknader er avklara oftast under ein halv time etter kontakt er gjort.

2.1.6 Forvaltning av gaupe og jerv

2.1.7

I Oppland har vi vore på eller over bestandsmålet for gaupe og langt over på jerv i mange år. Utfordringa vår er å ta ut kvota og halde bestanden nede, spesielt på jerv. Derfor treng vi fleire verkemiddel for å få ei effektiv lisensfelling av jerv. Desse verkemidla må tilpassast høgalpine fjellområde der store areal er verna etter naturmangfaldlova.

2.1.9

I Rovviltforliket står det at den skal evaluerast innan fem år, dvs seie innan 2016. NINA leverte si evaluering av den regionale forvaltninga og dei regionale bestandsmåla for rovvilt i 2016. Direktoratet har sendt ei tilråding til departementet same år. Etter dette har det ikkje skjedd noko og vi forventar ein rapport og konklusjon, event. høyringsdokument snart.

2.2 Uttak rovvilt

2.2.1

Vi har årlege fellingsseminar i regi av FM i Oppland. SNO sitt fellingssteam har stilt opp for å støtte lokale jegerar ved ein god del fellingsforsøk. Frå 2018 skal NJFF utvikle ei kurspakke i kommunal beredskap, skadefelling. Vi ser at alle kommunar må ha beredskap for rovviltangrep og FM hadde også eit seminar om beredskapsplanar for kommunane opp mot dette våren 2018 med bakgrunn i dei store tapa og langvarige tapssituasjonen på Hadeland og Toten beitesesongen 2017.

2.2.2

Lisensfellingsprosjektet er gjennomført med tilskot frå nemnda i fire år. Det har vore eigen prosjektleiar, fokus på samarbeid, erfaringsutveksling, rådgjeving, utstyr med meir. Vi ser at dette er til stor nytte, ikkje minst i forhold til bruk av ljós og kamera på bås og på åte. Vi har klare forventningar om å få halde fram med dette for å effektivisere lisensfellinga. I tillegg ser vi at lokale forhold gjer det vanskeleg å ta ut enkeltdyr på lisensfelling og meiner at rovviltnemnda må kunne nytte snøskuter for å grovlokalisere jerv dersom nemnda i samråd med FM ser dette som nødvendig for å førebygge skade i kommande beitesesong.

2.2.4

Miljødirektoratet har utført supplerande uttak av enkeltdyr og/eller hiuttak dei fleste år, men ikkje med mål om å sørge for at resterande kvote blir teke ut. Dette meiner nemnda ikkje er godt nok! FM har satt i gang skadefelling på vinteren tre gonger (sjå merknad 2.2.20). Det er likevel ikkje slik at desse uttaka har teke ut restkvota, i vertfall ikkje når det gjeld vaksne dyr. Rovviltnemnda har fått mange innspel på og meiner at Miljødirektoratet i større grad bør stille opp på slutten av

lisensfellingsperioden for å gjere målretta uttak og ta ut restkvote, og dermed kanskje sleppe hiuttak på våren.

2.2.5

Som skrivi under punkt 2.2.4, er ikkje restkvota teke ut, men Miljødirektoratet har stilt opp på drøftingar som nemnda har bede om og har teke ut enkeltdyr etter prioriteringar frå rovviltnemnda.

2.2.6

Nettopp her er det viktig å tenke målretta uttak fordi vi ser at ikkje alle rovdyr innan same slaget nødvendigvis agerer likt. Nokre stader kan til dømes jerv og beitedyr gå godt saman, medan jerv ein annan stad kan gjere store skadar.

2.2.7

Rovviltnemnda er opptekne av å få til ei forvaltning som sikrar både beiteretten og ein rovviltbestand på bestandsmålet, både innanfor rovviltsona og i beiteprioritert område. Det å innføre beitenekt må vere absolutt siste utveg da dette er ein hevdvunnen rett og beite ein stor del av driftsgrunnlaget til den enkelte gard. I Rendalen, Hedmark, vart det innført beitenekt i 2016 under ulveangrep etter vedtak gjort av Mattilsynet. Dei fekk kompensert dette, men ikkje på same nivå som det sauenæringa fekk kompensert tap til ulv på Hadeland/Toten i 2017. Dette må gjerast på same måte uavhengig av kvar tapa kjem! Vi meiner at dersom vi lykkast med ei forvaltning som tek ut skadedyr, skal vi kunne ha både beitedyr og rovdyr i mykje av dei same områda med unntak av ulv. Det ser ut til at der det er ulv er det også vanskeleg å ha beitedyr.

Gaupe

2.2.9

Kvotejakt på gaupe fungerer i region 3, Oppland, som ligg på bestandsmålet i snitt. Det er ei utfordring med å fastsetje kvote etter teljing for ein vinter for neste vinter.

Jerv

2.2.10

Lisensfellingsprosjektet, jf pkt 2.2.2, har ikkje fått det resultatet vi hadde forventa, men vi meiner det absolutt har effektivisert lisensfellinga og at det har ført til betre tilsyn med og oppfølging av båsar. Dei nye verkemidla som er teke i bruk i samband med prosjektet blir avgjerande for å gjennomføre lisensfelling som hovudverkemiddel i bestandsreguleringa av jerv. Lovendring i forhold til bruk av motorkøyretøy for tilsyn av båsar, samt utkøyring av åte, bruk av MMS-overvaking av båsar og bruk av kunstig ljøs på åte er viktige tiltak. Nemnda er kritisk til at ein no får ein stans i bruken av desse verkemidla for å vente på ein evaluering/konklusjon.

Skadefelling på barmark er lite effektivt og kostbart både i form av timetal og pengar. Det har i Oppland ved fleire høve vore drøfta om ein skal droppe skadefelling på barmark og heller ha målretta uttak på sporsnør for å ta ut skadevolder. Nemnda meiner også at FM må kunne gje løyve til motorferdsel om vinteren ved skadefelling eller målretta uttak dersom han meiner det skal til for å lykkast. Dei geografiske tilhøva i Oppland gjer det både vanskeleg å strevsamt å ta seg inn i fjellet på

ski, derfor kan snøskuter vere avgjerande for resultatet. Som det står i 2.2.11 "gjennomføre tiltak på ein kostnadseffektiv måte".

2.2.11

Uttak av jerv gjort av miljøforvaltninga blir gjort i liten grad, avgrensa til 1-2 vaksne dyr i året. I tillegg kjem hiuttak, 0-3 i året. Viser til pkt 2.2.4.

Bjørn

2.2.12

Det er ikkje felt Bjørn på lisensfelling i region 3, Oppland. Det er teke ut på skadefelling enten i regi av kommunale fellingslag eller i regi av Miljødirektoratet.

2.2.13

FM og SNO i Oppland har bidrege i kurs for jakt på bjørn. Her har også nemnda bidrege litt økonomisk. Kursa har vore i regi av NJFF. Det er også kurs i regi av Jakt og fiskesenteret på Flå.

2.2.19

Tapstala går ned både på landsbasis og i Oppland. Miljøforvaltninga har bidrege til å effektivisere uttak.

Uttak av jerv i region 3, Oppland, 2012-2018:

Lisensfelling §10 - 29 dyr

Skadefelling - vedtak Miljødirektoratet §13 - 10 vaksne dyr og 20 kvelpar

Skadefelling - vedtak FMOP §9 - 1 dyr vinter og 2 dyr barmark.

Vi har inntrykk av at omstilling av drift stort sett er knytt til område med ulverevir og faste bestandar av bjørn, dvs Hedmark og Nord-Trøndelag. Det har vore lite omstilling i Oppland og dei søknadane vi har hatt i Oppland har ikkje fått tilsagn i Miljødirektoratet. Det har vore lite tilpassa med avgrensing av beitebruk i Oppland. Tidleg sank er ofte vanskeleg i forhold til tilgang til beite heime og kun brukt ved akutte tilfelle. Derimot har tilsyn og overvaking vore vesentleg betre, samt samarbeid i beitelaga.

Når det gjeld rovdyr som representerer skadepotensial i beiteprioriterte område, er det sendt eige brev om dette frå KLD.

2.2.20

Når det står i Rovviltforliket at "Snøskooter kan brukas ved skadefelling" og vi under 2.2.10 peiker på at skadefellinga i løpet av ein beitesesong kanskje skal leggst til etterfylgjande vinter i staden for effektlaus skadefelling på barmark, meiner nemnda at Miljødirektoratet tolkar sitt oppdrag for strengt opp mot FM si rolle, jamfør brev frå Miljødirektoratet angående løyve frå FM til bruk av snøskuter under skadefelling i Nord- og Sør-Fron i februar 2018. FM har tidlegare gjeve løyve til bruk av snøskuter ved fleire høve til skadefelling av ulv og jerv. Det er store geografiske område i region 3 og derfor er snøskuter eit nødvendig hjelpemiddel om ein ikkje skal bruke helikopter. Dette vurderer FM nøye frå gong til gong og det er ikkje noko automatikk i å få løyve.

2.5.3

Vi må ta folk si frykt for spesielt ulv og bjørn på alvor og her er det ulike synspunkt og vi treng meir, objektiv kunnskap om dette.

Oppsummering:

1. For rovviltnemnda i region 3, Oppland, er det viktig å påpeike at dei verkemidla lisensfellingsprosjektet for jerv har prøvd ut må vidareførast om lisensfelling skal vere hovudverkemiddelet i bestandsreguleringa. I tillegg meiner vi at FM må kunne vurdere bruk av skadefelling med bruk av snøskuter i slutten av lisensfellingsperioda om det er nødvendig for å ta ut skadedyr i område det har vore store tap i beitesesongen.
2. Det må gjennomgåast og vurderast i større grad korleis miljøforvaltninga skal fylgje opp pkt 2.2.4 som peiker på at miljøforvaltninga, så langt det er mogleg, skal sørge for at resterande kvote blir teke ut i dei områda lisensfellingskvote er gjeve.
3. Det tosidge målet er viktig for beitenæringa og for Oppland som stort beitefylke. Som det står i rovviltforliket; *Dyr på utmarksbeite har mange positive kvalitetar, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomheit i landbruket i område med rovvilt*. Beitenekt skal vere det siste verkemiddel ein tyr til. Der ein må gje beitenekt på grunn av omfattande skade av rovvilt, må forvaltninga få og bruke alle verkemiddel ein kan for å ta ut skadedyret som fører til beitenekten.

Med helsing

Aud Hove

leiar av rovviltnemnda i region 3
(sign)

Kopi:

Rovviltnemnda i region 1, 2, 4, 5, 6, 7 og 8.
Miljødirektoratet

Fra: Harald Klæbo[fmophkl@fylkesmannen.no]

Dato: 31.08.2018 09:05:46

Til: Klima- og miljødepartementet

Kopi: Miljødirektoratet; FMSF Postmottak; FMBU Postmottak; Postmottak Oslo og Akershus; FMHE Postmottak; FMTL Postmottak; FMNO Postmottak Fylkesmannen i Nordland; fmtrpostmottak; FMFI, Arkiv

Tittel: Oversendelse av brev fra rovviltnemnda i region 3 om oppfølging av rovviltforliket

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

NOAH for dyrs rettigheter
Dronningensgate 13
0152 OSLO

Deres ref

Vår ref
18/2478-4

Dato
3. september 2018

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av jerv i region 7 i 2018-2019

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH 21. juni 2018 over rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak 30. mai 2018 om kvote for lisensfelling av jerv i 2018-2018.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak om lisensfelling av jerv. Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det årlig er tap av sau og rein til jerv i region 7. Foreløpige tall for regionen viser at det er 12 ynglinger av jerv. Bestandsmålet for regionen er 10 ynglinger. Departementet finner ikke at det er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for lisensjakt på jerv. Departementet er enig med Miljødirektoratet i at kvoten er høy, men at det er lite realistisk at hele kvoten blir tatt ut, heller ikke at en eventuell restkvote vil bli tatt ut. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 7 vedtok 30. mai 2018 kvote for lisensfelling av jerv i 2018-2019. Vedtaket ble påklaget av NOAH 21. juni 2018. Rovviltnemnda i region 7 opprettholdt 29. juni 2018 sitt tidligere vedtak. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding 16. juli 2018.

Klagers anførsler

Klager mener rovviltnemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv, da antallet ynglinger fratrukket hiuttak ligger på bestandsmålet og ikke over, slik vilkåret er. De mener også vedtaket ikke oppfyller vilkåret om at fellingen ikke truer jervebestandens overlevelse, verken på kort eller lang sikt. Videre mener de vedtaket ikke er skademotivert og at det ikke oppfyller vilkåret om å finne andre tilfredsstillende løsninger.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda i region 7 fattet 30. mai 2018 følgende vedtak:

"Rovviltnemnda legger til grunn at bestandsmålet for jerv er oppfylt i region 7, og at myndigheten til å vedta kvote for lisensfelling av jerv i Nordland vinteren 2018/2019 derfor ligger hos nemnda.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Torkel Ramberg
22 24 58 50

Rovviltnemnda i Nordland fatter vedtak om lisensfelling på jerv innenfor region 7 – Nordland i 2018/2019. Kvota settes til totalt 16 jerv, hvorav maksimalt 8 tisper.

Nordland fylke deles inn i følgende fellingsområder:

1. Lofoten/Vesterålen
2. Fastlandet nord for Rombaken (inngår i kvote for region 8)
- 3a. Ofoten sør for Rombaken – utenfor jervesonen
- 3b. Ofoten sør for Rombaken – innenfor jervesonen, ingen jakt
- 4a. Nord-Salten – utenfor jervesonen
- 4b. Nord-Salten – innenfor jervesonen, ingen jakt
- 5a. Indre Sør-Salten – utenfor jervesonen
- 5b. Indre Sør-Salten – innenfor jervesonen, ingen jakt
- 6a. Ytre Midtfylke – utenfor jervesonen
- 6b. Ytre Midtfylke – innenfor jervesonen, ingen jakt
- 7a. Rana øst – utenfor jervesonen
- 7b. Rana øst – innenfor jervesonen, ingen jakt
- 8a. Indre Sør-Helgeland – utenfor jervesonen
- 8b. Indre Sør-Helgeland – innenfor jervesonen, ingen jakt
9. Ytre Sør-Helgeland – utenfor jervesonen

Det åpnes for lisensfelling av halve kvota samlet for alle fellingsområder unntatt i de prioriterte jervesonene. Dersom denne første delen av kvota blir felt, kan Fylkesmannen i samråd med rovviltnemnda tildele dyr fra resterende kvote til de enkelte fellingsområdene ut fra hvor det er felt jerv, skadesituasjonen for sau og særlig for rein, bestandssituasjonen for jerv og føringer i forvaltningsplanen."

I innstillingen til vedtaket er det gjort rede for lovgrunnlaget, bestandssituasjonen, overvåking av jerv og tap av sau og rein til jerv. Det er vist til at det årlig er betydelige tap av sau og rein til jerv i Nordland. Tapene av sau gikk betydelig ned i 2017, en reduksjon som man ikke finner i reindrifta. Påvist tap til jerv er større de to siste årene enn de foregående årene, og antall erstattede rein har variert mellom 100 og 1300 dyr de siste årene.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet sier i sin faglige tilråding blant annet:

"NOAH sin klage er delt inn i 4 hovedtema. Miljødirektoratet vil i det følgende kommentere hvert tema:

Rovviltnemnda har ikke myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv.

Myndigheten til å treffe vedtak etter rovviltforskriften § 7 er knyttet til hvorvidt antall ynglinger totalt pr år ligger på eller over bestandsmålet for regionen. For gaupe og jerv benyttes gjennomsnittlig antall ynglinger over siste 3-årsperiode som uttrykk for årlig yngling. I henhold til rapport fra Rovdata (NINA Rapport 1391) er gjennomsnittlig antall ynglinger i perioden 2015 – 2017 10,7 ynglinger av jerv i Nordland. Bestandsmålet for regionen er 10 årlige ynglinger. Rovviltnemnda har derfor myndighet til å vedta kvote for lisensfelling i 2018/2019.

Vedtaket oppfyller ikke vilkåret om at fellingen ikke truer jervebestandens overlevelse på lang sikt.

Rovviltnemnda er satt til å forvalte jervebestanden slik at sannsynligheten er størst mulig for å ligge på bestandsmålet for regionen ved neste års yngling. Virkemiddelet for bestandsregulering er lisensfelling, som i motsetning til ordinær jakt er skademotivert. Forvaltningen av jerv skal være geografisk differensiert. Når det gjelder region 7 har Klima- og miljødepartementet bedt om en revisjon av forvaltningsplanen som blant annet omfatter forvaltningszone for jerv.

Rovviltnemnda har vedtatt fellingskvote i samsvar med innstilling fra sekretariatet. Sekretariatet har blant annet opplyst at det så langt var registrert 11 ynglinger i Nordland i 2018. I ettertid er det registrert ytterligere 1 yngling, slik at foreløpig tall for 2018 er 12 ynglinger. Endelig rapport om årets yngling vil foreligge fra Rovdata i oktober i år. Saksfremlegget fra Fylkesmannen er fyldig og gir en god oversikt over relevant kunnskap som bakteppe for rovviltnemndas vedtak. Vi anser at kravet til kunnskap etter naturmangfoldloven § 8 som ivaretatt, og føre-var-prinsippet i samme lov § 9 er derfor ikke aktuelt.

Miljødirektoratet konstaterer at kvotevedtaket ligger på samme nivå som forrige fellingssesong. Kvoten er høy, og vi anser det som lite sannsynlig ut fra tidligere erfaring at hele kvoten vil bli tatt ut. Vi anser det også som lite realistisk at en eventuell restkvote vil bli tatt ut i sin helhet etter vedtak om skadefelling fra Miljødirektoratet vinteren 2019.

Vedtaket er ikke skademotivert

Lisensfelling er skademotivert, jf. naturmangfoldloven § 18, og er et hovedvirkemiddel for å regulere bestandsveksten av jerv. Likeledes er lisensfelling et virkemiddel for å styre bestanden i større grad inn mot forvaltningssoner og vekk fra beiteprioriterte områder, jf. prinsippet om differensiert forvaltning. En viktig forutsetning for det er at forvaltningsområder for jerv er tilstrekkelig store og har tilstrekkelige kvaliteter for å ivareta en funksjonell differensiert forvaltning.

Vedtaket oppfyller ikke kravet om å finne andre tilfredsstillende løsninger

Miljødirektoratet mener det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling for å dempe skader og regulere bestanden av jerv i viktige beiteprioriterte områder. Vi er enig med klager i at det ikke er en målsetting å ta ut alle jerver som måtte befinne seg utenfor forvaltningsområder for jerv. I Nordland vil dessuten den differensierte forvaltningen av jerv være mindre tydelig enn andre regioner på grunn av mangel på tilstrekkelig areal avsatt til forvaltning av jerv.

Konklusjon

Miljødirektoratet viser til saksfremstilling fra Fylkesmannen, og tilrår på den bakgrunn ikke å endre rovviltnemnda sitt vedtak. Vi viser imidlertid til at forvaltningsplanen for regionen ikke gir tilstrekkelig forutsigbarhet for beitenæringen eller tilstrekkelig grunnlag for en differensiert forvaltning av jerv."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 3,4, 7 og 10. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Nml. § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er videre fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Det er fastsatt bestandsmål på 10 ynglinger av jerv i region 7.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 får mindre betydning. Departementet anser også at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i nml. § 8 dermed er oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av jerv for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf nml. § 18 første ledd bokstav b. Som det fremgår av rovviltnemndas vedtak er det de senere årene registrert tap av sau og rein til jerv i regionen. Departementet legger til grunn at det også i 2018-2019 kan oppstå skade på både sau og rein, og at vilkåret i nml §18 første ledd bokstav b er oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke må kunne nås på en annen tilfredsstillende måte

I tillegg er det et vilkår om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som er fastsatt bl.a. i rovviltforskriften § 4 og rovviltnemndas regionale forvaltningsplan, veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr.

Klima- og miljødepartementet har siden 2014 vært i dialog med rovviltnemnda i region 7 om forvaltningsplanen for regionen. Det er ved flere anledninger gitt signaler om behov for en tydeligere soneforvaltning. I brev 2. juli 2018 har departementet uttalt at det er avgjørende å få på plass en forvaltningsplan som sikrer forutsigbarhet og som er i samsvar med gjeldende regelverk og politikk på rovviltfeltet, og at departementet har besluttet å hente inn forvaltningsplanen til behandling i departementet.

I likhet med Miljødirektoratet mener departementet forvaltningsplanen ikke gir tilstrekkelig grunnlag for en differensiert forvaltning av jerv. Departementet mener allikevel det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfelling kvote for jerv i region 7.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Av naturmangfoldloven § 18 andre ledd fremgår det at vedtak etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. I 2017 ble det registrert 40 jervekull i Norge, og bestanden er i 2017 beregnet til å bestå av 324 voksne individer.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det statusrapporter og annen vitenskapelig kunnskap som medfører at vi har betydelig kunnskap om den samlede belastningen arten utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av ulv, bjørn, jerv og gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt/lisensfelling og skadefelling. Ulovlig avliving kan også utgjøre en stor del av dødeligheten for rovviltbestander i Skandinavia.

Departementet finner ikke at rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak om lisensfelling av inntil 16 jerv truer bestandens overlevelse. Departementet er enig med Miljødirektoratet i at kvoten er høy, men at det er lite realistisk at hele kvoten blir tatt ut, heller ikke at en eventuell restkvote vil bli tatt ut.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak om lisensfelling av jerv. Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det årlig er tap av sau og rein til jerv i region 7. Foreløpige tall for regionen viser at det er 12 ynglinger av jerv.

Bestandsmålet for regionen er 10 ynglinger. Departementet finner ikke at det er andre tilfredsstillende løsninger enn å åpne for lisensjakt på jerv. Departementet er enig med Miljødirektoratet i at kvoten er høy, men at det er lite realistisk at hele kvoten blir tatt ut, heller ikke at en eventuell restkvote vil bli tatt ut. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Nordland
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 7

Rovviltnemnda i region 7 v/Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8002 Bodø

Trondheim, 11.09.2018

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2018/6058

Saksbehandler:
Anders Braa

Kvote for betinget skadefelling av brunbjørn i regionene 6, 7 og 8 i 2018 - utvidelse av kvote

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. Forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om utvidelse av kvoten for betinget skadefelling i rovviltregion 6, 7 og 8 med ytterligere 2 (2) brunbjørn i 2018. Myndigheten gis til de aktuelle fylkesmenn i de aktuelle rovviltregionene i perioden 23. august til og med 15. oktober 2018. Fra og med 11. juni kan gjenværende kvote på 1 bjørn kun benyttes på Fosen når det gjelder region 6.

Miljødirektoratet viser til epost 23. august 2018 med vedtak om utvidelse av utvidelse av kvote for betinget skadefelling av bjørn som ble sendt til blant annet berørte fylkesmenn. Vi viser også til vårt vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn i de samme regionene av 1. juni 2018, og utvidelse av denne kvoten i brev av 18. juni 2018.

Det forutsettes nødvendig koordinering mellom fylkesmennene. Dette er særlig viktig når det nå gjenstår kun 1 fellingstillatelse. Vedtak om felte individer skal uten opphold registreres i Miljøvedtaksregisteret og felte individer i Rovbase. Betingede fellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig.

Direktoratet vedtok i brev av 1. juni i år en betinget kvote for skadefelling av bjørn i 2018 for regionene 6, 7 og 8 på 3 bjørner i perioden 1. juni til og med 15. oktober 2018. Miljødirektoratet gjorde en ny vurdering av skader forårsaket av bjørn på sau 18. juni i år, og viser for øvrig til de vurderinger som er gjort angående bestandsstørrelse og skadepotensial i vedtaksbrevet av 1. juni. Som følge av det ble kvoten for de tre regionene utvidet med ytterligere 2 bjørner.

Etter felling av bjørn i Selbu kommune i Trøndelag 23. august var kvoten for betinget skadefelling i regionene 6, 7 og 8 oppbrukt. Miljødirektoratet vurderte situasjonen på nytt, og på bakgrunn av pågående skadesituasjoner på sau i ulike deler av de 3 regionene utenfor forvaltningsområdene for bjørn, og utenfor de områdene som var åpnet for lisensfelling, fant vi behov for å øke kvoten med ytterligere 2 bjørner for regionene 6, 7 og 8. Vi har samtidig vurdert bestandssituasjonen for bjørn

og skadepotensialet jf. vårt brev av 1. juni. Vi viser til epost sendt til blant annet de aktuelle fylkesmennene av 23. august 2018.

Etter felling av bjørn i Selbu i august var det registrert totalt en avgang på 9 bjørner i landet i 2018, 8 av disse i Trøndelag. 10. september ble det felt 1 bjørn i Tydal kommune i Trøndelag i tillegg. Etter dette står det igjen en kvote på 1 bjørn på betinget skadefelling i regionene 6, 7 og 8. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle vurdere om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf §§ 1 og 6.

Det har vært påvist flere tap av sau forårsaket av bjørn på Fosen i sommer, senest i Leksvik med anslått dødsdato i slutten av august. Dette er et område som er fjernt fra forvaltningsområdet for bjørn, og der det er stort skadepotensiale. Miljødirektoratet ser at det vil være formålstjenlig å legge til rette for at det kan felles skadegjørende bjørn på Fosen. Vi vil derfor forbeholde bruken av den gjenværende kvoten for betinget skadefelling på 1 bjørn til Fosen for region 6 sitt vedkommende. Regionene 7 og 8 kan benytte samme kvote uten begrensninger i areal.

Avgrensningen til Fosen for region 6 tilsvarer avgrensningen som er gitt for Fosen i vårt vedtak om lisensfelling av bjørn i 2018 i brev av 17. august i år.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. Forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, fatter Miljødirektoratet vedtak om utvidelse av kvoten for betinget skadefelling i rovviltregion 6, 7 og 8 i 2018 med ytterligere 2 (2) brunbjørn. Utvidelsen gjelder i de aktuelle rovviltregionene fra 23. august til og med 15. oktober 2018.

Etter 10. september kan region 6 kun benytte gjenværende kvote for betinget skadefelling på 1 bjørn i Fosen. Fellingsområdet på Fosen er definert som følger:
Fellingsområdet følger den nordvestre kanten av Trondheimsfjorden opp til Skarnsundbrua og videre på vestkanten av Skarnsundet, nordvestkanten av Beistadfjorden og Bestadsundet opp til Hjellosen, deretter vest for RV17 opp til Sjøåsen, og deretter følger det vestkanten av Løgnin og Namsenfjorden. Fellingsområdet omfatter dermed hele Flatanger, Osen, Roan, Åfjord, Bjugn, Ørland, Indre Fosen og Verran kommuner, samt deler av Inderøy, Steinkjer, Namdalseid og Namsos kommuner.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Mattilsynet Statens naturoppsyn	Postboks 383	2381	Brumunddal